

Lunds Universitet
Historiska institutionen
HISK01
Examinator: Yvonne Maria Werner
Handledare: Klas-Göran Karlsson

World Trade Center 11/9-2001

- En jämförelse mellan två svenska tidningar

Sebastian Malm

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1 SYFTE	3
1.2 FRÅGESTÄLLNING.....	4
1.3 URVAL OCH AVGRÄNSNING	4
1.4 KÄLLMATERIAL.....	4
1.5 FORSKNINGSLÄGE	5
1.6 METOD	6
1.7 TEORI	7
2. HISTORISK BAKGRUND	9
2.1 ATTACKEN MOT WORLD TRADE CENTER	9
2.2 CIVILISATIONERNAS KAMP	10
3. TERRORATTACKEN MOT WORLD TRADE CENTER.....	11
3.1 SVENSKA DAGBLADET	11
<i>Direkt efter attacken – Den muslimska världens reaktion.....</i>	<i>11</i>
<i>Direkt efter attacken – Den västerländska världens reaktion</i>	<i>13</i>
<i>Motattacken – Den muslimska världens reaktion.....</i>	<i>17</i>
<i>Motattacken – Den västerländska världens reaktion</i>	<i>21</i>
3.2 SYDSVENSKAN.....	25
<i>Direkt efter attacken – Den muslimska världens reaktion.....</i>	<i>25</i>
<i>Direkt efter attacken – Den västerländska världens reaktion</i>	<i>28</i>
<i>Motattacken – Den muslimska världens reaktion.....</i>	<i>31</i>
<i>Motattacken – Den västerländska världens reaktion</i>	<i>35</i>
4. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	39
4.1 DIREKT EFTER ATTACKEN – DEN MUSLIMSKA VÄRLDENS REAKTION	39
4.2 DIREKT EFTER ATTACKEN – DEN VÄSTERLÄNSKA VÄRLDENS REAKTION	40
4.3 MOTATTACKEN – DEN MUSLIMSKA VÄRLDENS REAKTION	42
4.4 MOTATTACKEN – DEN VÄSTERLÄNSKA VÄRLDENS REAKTION.....	43
4.5 HUR TYDLIGT SYNS TIDNINGARNAS POLITISKA STÅNDPUNKT I ARTIKLARNA?.....	44
KÄLLOR OCH LITTERATUR.....	46
5.1 Källor	46
5.2 Litteratur	46

1. Inledning

Den 10 september 2001 gick stora delar av världen till söms omedvetna om att den 11 september skulle bli oförglömlig. Under dagen den 11 september nåddes Sveriges befolkning via massmedia av nyheten att USA hade blivit attackerat. Fyra flygplan hade kapats, ett träffade Pentagon, ett nådde aldrig fram till sitt mål eftersom flyget kraschade innan målet efter kamp mellan passagerarna och kaparna. De två flyg som stal mest uppmärksamhet var de som träffade World Trade Center. Människor på gatorna trodde inte sina ögon när de såg ett flygplan flyga rakt in i ett av tvillingtornen för att bara minuter senare se ett andra flygplan krascha in i det andra tvillingtornet på Manhattan. Rasande byggnader och stort kaos utbröt. Vad var det som hänt? USA och World Trade Center hade för andra gången utsatts för ett dåd av al-Qaida och denna gång var konsekvenserna förödande. Flera tusen döda och flera räddningsstyrkor fick sätta sitt liv till i ett försök att hjälpa människorna som befann sig på den stora olycksplatsen.

Den 11 september 2001 förändrade världen, det stora landet i väst hade attackerats och blivit träffat rakt i hjärtat. 1991 avslutades Kalla kriget mellan öst och väst med länderna Ryssland och USA i spetsen, efter kriget förändrades det politiska läget i delar av världen och en ny karta kunde ritas. Många högt uppsatta politiker hade hoppats att detta var början på en ny era med fred. Den 11 september 2001 var början på ett nytt krig efter en attack mot USA sannolikt utförd av terroristorganisationen al-Qaida. Vad Samuel Huntington förutspått, att det skulle bli ett krig mellan den muslimska civilisationen och den västerländska civilisationen, hade inträffat. Eller var det en kamp mellan religioner eller demokratin mot terrorismen? Åsikterna var många och i föreliggande arbete får ni ta del av reaktionerna i västvärlden och i den muslimska världen utifrån de tidningsartiklar jag har använt mig av.

1.1 Syfte

Terrordådet den 11 september 2001 är ett område som många forskat kring. Min undersökning kommer inte tillföra några häpnadsväckande upptäckter utan snarare ge ett annat perspektiv av händelsen, där både attacken och motattacken nämns med en inblick i hur människor (dem tidningarna valt intervju) från båda sidor reagerat. Svensk dagspress bild av

händelsen kommer även belysas. Mitt syfte är att fånga reaktioner från involverade parter kring attacken av World Trade Center samt den amerikanska motattacken och därefter.

1.2 Frågeställning

Utifrån frågeställningen kommer en jämförelse mellan svensk dagspress olika artiklar att genomföras.

- Hur framställer tidningarna reaktionerna i den muslimska världen respektive västvärlden efter attacken på World Trade Center?
- Hur framställer tidningar reaktionerna i västvärlden och den muslimska världen efter den amerikanska motattacken?
- Hur tydligt syns tidningarnas politiska ståndpunkt i artiklarna?

1.3 Urval och avgränsning

En avgränsning har gjorts till svensk media, närmare bestämt två dagstidningar. Tidningarna som valts för empirisk insamling är Sydsvenskan och Svenska Dagbladet. Ett kriterium var att använda en rikstäckande tidning och ett andra var en tidning med lokal anknytning till min bostadsort. Anledningen till valet av Sydsvenskan är att den varit en etablerad dagstidning under min uppväxt. Svenska Dagbladet valdes för att få en tidning med huvudanknytning till en annan del av Sverige. Den period som valts att undersökas är september och oktober månad 2001. Detta för att skapa en uppfattning och bild av händelsen direkt efter terrordådet och i början av motattacken.

De tidningsartiklar som valts ut bygger på ett subjektivt val, där artiklar som är intressanta och ger den information som behövs för undersökningen prioriterats. Därmed har ett medvetet val av källor utförts. Samtliga artiklar i de två nämnda tidningarna under denna period har varit med i urvalsprocessen, en del har fallit bort eftersom de inte bidrar till undersökningen.

1.4 Källmaterial

Tidningar utgör grunden av den insamlade empirin för min undersökning. Medvetenhet finns att andra tidningsval (dagstidningar, kvällstidningar eller utländska tidningar) kunnat påverka rapportens resultat. Sydsvenskan är en morgontidning med en oberoende liberal politisk

ställning.¹ På ledarsidan är det liberala åsikter och ni som tar del av undersökningen bör vara medvetna om tidningens ställning. Svenska Dagbladet har en annan politisk inriktning, en obunden moderat ställning som betonas på ledarsidorna. Övriga sidor har ingen politisk tendens.² Tidningsvalen som gjorts har inget vänsterperspektiv utan det finns ett tydligare högerperspektiv framförallt genom Svenska Dagbladet. En hypotes är att Svenska Dagbladet kommer ha en USA-vänligare inriktning än Sydsvenskan på ledarsidorna. En annan hypotes är att urvalet av nyheter påverkas av den politiska ställningen även om valda nyheters innehåll har opolitisk tendens. I tidningarna förekom det även artiklar från TT, den rikstäckande nyhetsbyrån.

För min undersökning utgör tidningarna dem primära källorna eftersom jag är intresserad av deras redaktionsval. I undersökningen förekommer artiklar ifrån ledare, tidningarnas anställda och frilansjournalister som fått i uppdrag att skriva om händelsen.

1.5 Forskningsläge

Det är ett forskningsområde där mycket forskning redan finns att ta del av. Jag har valt att använda forskning utav Ivo H. Daalder och James M. Lindsay, Martin Alm och Johan Stenfeldt.

I *America unbound – the bush revolution in foreign policy* har Daalder och Lindsay framfört sina resultat kring Bush och hans presidentskap, hans världsbild och hur han ville genomföra motattacken. Genom att jämföra tidningsartiklarnas innehåll med resultatet i Daalders och Lindsay undersökning har jag stärkt de argument som finns i artiklarna. De intressanta och användbara delarna för rapportens resultat och diskussion kommer delges nedan.

USA hade tidigare utsatts för en liknande händelse med Pearl Harbor och återigen skulle landet återuppbyggas. Bush presidentskap påverkades positivt av den tragiska händelsen och hans agerande medförde att han blev en av Amerikas populäraste presidenter genom tiderna. Händelsen fick inte Bush att ändra sin världsbild, istället fick han större stöd för den världsbild han såg. Att försvara den demokratiska världen var viktigt för Bush, han var inte främmande för att använda militära medel. Deras resultat påvisade att Bush och Amerika var tvunget att samarbeta med andra länder för att lyckas neutralisera och vinna kampen mot terroristerna, vilka var uppdelade i olika länder och enskilda organisationer. Kampen mot

¹ Sydsvenskan. *Oberoende Liberal*. 2009

² Svenska Dagbladet. *Välkommen till SvD – du också*. 2007

terrorismen gjorde Bush populär och framgångsrik som president. Bush menade att det var terroristerna, en diktatur med självutnämnd ledare, som attackerat den demokratiska världen för de hatade friheten som fanns.³

Alm har i sin undersökning skrivit om den 11 september och befolkningens reaktion. Alm kopplar händelsen till bombdådet 1993 som al-Qaida låg bakom på World Trade Center. Alm skriver om andra händelser i den amerikanska historien som det dras paralleller med, bland annat Pearl Harbor. Händelser som överraskade och chockade USA. Hans undersökning visar även på att det sedan tidigare har funnits ett hat mot USA i Irak. Ett hat som växt efter all inblandning USA haft i konflikter som berört Irak, något som är användbart för min undersökning och frågan om den muslimska världens reaktion.⁴

Stenfeldts forskning bidrar till att stärka Huntingstons hypotes. En kamp mellan västvärlden och den muslimska världen. Det är demokratin, det öppna samhället, som drabbats vilket gör det lättare för oss i demokratiska länder att känna empati. Vår motståndare är nazism, kommunism och militant islamism, den totalitära världen. Stenfeldt undersökning bidrar med kritik mot Svenska Dagbladet som är användbart i diskussionsdelen. Jan Guillou retade upp sig på tidningen Svenska Dagbladet som han tyckte var löjligt amerikavänlig. Det fanns de som tyckte Svenska Dagbladets ledarskribenter riktade sin uppmärksamhet för mycket på ”Amerikahatarna”.⁵

1.6 Metod

För att besvara frågeställningen kommer en komparativ metod och innehållsanalys användas i undersökningen. Innehållsanalys användas för att studera artiklarna⁶ om terrordådet den 11 september 2001 i tidningarna. Eftersom undersökningen är indelad i flera områden kommer empirin att väljas utifrån dessa områden, ett subjektivt val sker. Med citat och sammanfattningar av artiklarna är målet att beskriva och försöka klargöra hur reaktionerna både före och efter attacken lyfts fram i tidningarna.

Den komparativa metoden som är en kvalitativ metod används för att jämföra resultaten från undersökningen.⁷ Den insamlade empirin ifrån Sydsvenskan och Svenska Dagbladet

³ Daalder, Ivo H. & Lindsay, James M. *America unbound – the bush revolution in foreign policy*. 2003

⁴ Alm, Martin. *Katastrofhotet före och efter – USA och 11 september*. 2009

⁵ Stenfeldt, Johan. *Dystopiernas seger – Totalitarism som orienteringspunkt i efterkrigstidens svenska idédebatt*. 2013

⁶ Barbosa da Silva, António. *Analys av texter*. i Svensson, Per – Gunnar & Starrin, Bengt (red.). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. 1996

⁷ Dahlgren, Stellan & Florén, Anders. *Fråga det förflutna – En introduktion till modern historieforskning*. 1996

kommer presenteras i två separata delar. För att tydliggöra undersökningens analys finns underrubriker. Genom citat och återberättande av artiklars innehåll kommer ni få ta del av tidningsmaterialet. Den största delen av anknytningar till teori och egna tankar kommer behandlas i diskussionsdelen.

I diskussionen kommer likheter och skillnader mellan dessa två tidningar lyftas fram. Artiklarna är redaktionsmaterial som skrivits av ledare, anställda och frilansjournalister.

1.7 Teori

Dagordningsteorin (agenda-setting theory) används ofta av massmedierna. En teori där massmedierna har makten att påverka vår bild av händelser. Nyhetskällor som bland annat tidningar är ofta de som sprider och förmedlar nyheterna när vi först kommer i kontakt med dem. Genom att bestämma en huvudrubrik och skriva om nyheten ur olika synvinklar kan tidningen påverka individens åsikt, men dem har större inverkan på vad individen har åsikter om. Det är vanligt att individen inte har någon större insyn och kunskap om det som skrivs och därmed blir tidningarnas nyhetsrapportering viktig, den ligger till grund för den bild som individen skapar och de frågeställningar som väcks. Beroende på härkomst, till exempel land, kan deras nyhetsrapportering variera då prioriteringen för dagsordningen kan skilja sig åt. När ett objekt väljs ut som till exempel terrorattacken den 11 september finns det olika perspektiv och egenskaper som kan diskuteras. Ju mer tidningarna väljer att uppmärksamma händelsen desto viktigare kan den uppfattas av individen. Ett samspel mellan partier och nyhetsmedier finns där partiernas politik kan styra de mönster som finns bland nyheterna.⁸

Teorin har några viktiga punkter och den första är att massmedia påverkar vilka objekt vi exponeras av och har åsikter om. Den andra punkten är de egenskaper hos dessa objekt som belyses. Objektet i denna uppsats är terrordådet mot World Trade Center den 11 september 2001, och de egenskaperna som studeras av objektet är bland annat reaktioner i väst och den muslimska världen. I uppsatsen undersöker jag likheter och skillnader i detta avseende mellan Sydsvenskan och Svenska Dagbladet, och huruvida detta är kopplat till deras politiska ställning.

Jag tillämnar ett genetiskt perspektiv på terrorattacken. Utgångspunkt är dagen då terrorattacken utfördes ("orsak") varpå händelseutvecklingen därefter följs ("konsekvens") i

⁸ McCombs, Maxwell, *The agenda-setting role of the mass media in the shaping of public opinion.*

kronologisk ordning.⁹ De konsekvenser som studeras är reaktioner från västvärlden inklusive USA samt den muslimska världen efter terrordådet och motattacken

⁹ Karlsson, Klas-Göran. *Europeiska möten med historien – Historiekulturella perspektiv på andra världskriget, förintelsen och den kommunistiska terrorn* 2010

2. Historisk bakgrund

En beskrivning av vad som hände den 11 september 2001 utifrån tidningarna, Sydsvenskan och Svenska Dagbladet, när flera amerikanska flygplan kapades för att användas som vapen i ett av världens värsta terroristdåd. En händelse som skapade kaos i USA och chockade miljontals personer världen över.

2.1 Attacken mot World Trade Center

Kvart i nio på morgonen, amerikansk tid, flög det första kapade flygplanet in i World Trade Center. Arton minuter senare flög ett andra flygplan in i den andra byggnaden. World Trade Centers två tvillingskyskrapor hade blivit attackerade och stor förvirring utbröt.¹⁰ Passagerarna på de två kapade planen upplevde en mardröm sina sista minuter i livet. En del fick möjlighet under tvång att ringa till sina nära och kära och ta farväl, andra gjorde det i hemlighet. Några sekunder innan första kraschen får trafikledare på New Yorks storflygplatser meddelande från det kapade planet: ”Vi har fler plan, vi har andra plan...”.¹¹

Aska fyllde gatorna och rök fyllde luften ifrån de två kapade planen som kraschat in i byggnaderna. De övre delarna av de hundratio våningarna började brinna. Först rasade det södra tornet samman, ungefär 30 minuter efter händelsen och 20 minuter senare rasade det norra tornet. Cirka femtiotusen personer hade sin arbetsplats i dessa två byggnader och ett hundratusental passerade igenom dessa byggnader dagligen på väg till sina arbetsplatser, leveranser med mera. Det var kaotiskt på gatorna och människor hoppade/trillade ut genom byggnaderna.¹² Stålskelettet som höll uppe byggnaderna gav vika av värmen som uppstod från branden och det orsakade att de två tornen rasade. Hade byggnaderna varit byggda i betong hade det kunnat sluta annorlunda. Möjligheten fanns att bygga så att tornen skulle klarat av en träff av ett flygplan, det var en alldeles för dyr kostnad och valet föll på de stålbalkar som gav vika av värmen.¹³

¹⁰ Haverdahl, Anna-Lena. Hennel, Lena & Henriksson, Karin. *Terroristdåden lamslår världen*, Svenska Dagbladet. 12/9-2001

¹¹ Magnusson, Erik. *Kaparna beordrar dem att ringa hem och säga att de ska dö*. Sydsvenskan. 13/9-2001

¹² Haverdahl, Anna-Lena. Hennel, Lena & Henriksson, Karin. *Terroristdåden lamslår världen*, Svenska Dagbladet. 12/9-2001

¹³ Strömkvist, Stig. *Stålskelettet gav vika i hettan*. Sydsvenskan. 13/9-2001

En timme efter attacken kom nya rapporter om att ett annat flygplan som kapats och störtat in i Pentagon. Byggnaden fattade eld och många blev instängda och för räddningspersonalen var det svårt ta sig fram. Antalet döda efter dessa två händelser var ovisst där siffran steg för varje timme. Det handlade om tusentals. Amerika var i chock och landet stannade upp.¹⁴

2.2 *Civilisationernas kamp*

En kamp mellan olika civilisationer var något som Samuel P. Huntington förutspått. I sin bok *Civilisationernas kamp: mot en ny världsordning* förutser han att nästa stora konflikt inte nödvändigtvis skulle vara en konflikt på grund av ekonomi eller ideologi. Det skulle vara en kulturell konflikt mellan de västerländska och muslimska civilisationerna. Han ser den nya världsordningen som ett resultat av de växlande konflikter som ägt rum mellan de stora civilisationerna. Det finns fem stora civilisationer varav den västerländska och muslimska utgör två. Den västerländska var dominerande under det kalla kriget men på senare tid har den kinesiska civilisationen börjat utmana den västerländska, en krock mellan dessa civilisationer skulle inte få några större konsekvenser. Det stora hotet och svåraste kulturella utmaningen går att finna i den mellan den muslimska och västerländska civilisationen. Inom den muslimska världen finns det ett hat mot och sug efter revansch på västvärlden. Det är två världar som valt att gå olika vägar. De flesta civilisationer väljer att moderniseras likt västvärlden. I den muslimska världen är det traditionella livet och religionen ett hinder för att ta steg framåt i moderniseringen. Civilisationerna måste lära sig att tolerera varandra annars kan väldigt blodiga konflikter bli utgången.¹⁵

Huntingtons hypotes fick en ny betydelse den 11 september 2001. Många slarviga debattörer har tolkat det som att Huntington i sin bok gett stöd åt ett västerländskt heligt krig. Det är inte den korrekta bilden utan han argumenterar för att de olika kulturerna måste acceptera varandras existens. Lära sig leva med skillnader och likheter, tolerera varandras världar.¹⁶

¹⁴ Haverdahl, Anna-Lena. Hennel, Lena & Henriksson, Karin. *Terroristdåden lamslår världen*, Svenska Dagbladet. 12/9-2001

¹⁵ Huntington, P. Samuel (övers. Katarina Sjöwall Trodden), *Civilisationernas kamp: mot en ny världsordning*, 2005

¹⁶ Huntington, 2005

3. Terrorattacken mot World Trade Center

3.1 Svenska Dagbladet

I denna del redovisas den muslimska världens och västvärldens reaktioner direkt efter attacken och under motattacken.

Direkt efter attacken – Den muslimska världens reaktion

Carina Stensson skriver om den saudiske miljonären Usama bin Ladin som styr nätverk av tränade terrorister, vilket medför att han har många fiender. Han är välkänd för tidigare incidenter av den amerikanska regeringen och är huvudmisstänkt för attacken den 11 september. Hans ”vänner” är få, det finns ett stöd och skydd hos talibanerna i Afghanistan för bin Ladin. Deras stöd grundar sig i att hans pengar hjälper talibanerna att införskaffa vapen med mera.¹⁷ Amerikahatare firade dådet som en triumf världen över, övriga insåg sanningen att terrorismen är farlig och kan slå till var som helst och skaka om världen. Framöver kommer terrorhot tas på större allvar. Sedan Bush tog över makten i USA har hatet mot landet växt. Amerika är symbolen för frihet och dådet försvagade USA, bland annat ekonomiskt, men det får inte hatet i Mellanöstern att upphöra. Kritik riktades mot förändringarna (bland annat missilförsvar) Bush ville införa utan befolkningens stöd. Förändringar som blev aktuella igen efter terrordådet.¹⁸

Jan Blomgren nämner i sin artikel att den afghanska befolkningen lever under svåra förhållanden och får ytterligare hot att oroa sig över, hur den amerikanske motattacken kommer te sig. Det medför att miljontals afghaner väljer att fly över gränsen till grannländerna för att undkomma eventuella attacker från USA. Många av de som flyr försöker ta sig till Pakistan.¹⁹ I Pakistan finns det stöd för båda sidor och ett citat ur Svenska Dagbladet, hämtat från TT, beskriver detta.

Pakistans högsta ledning signalerade på lördagen att den inte är beredd att ge sig in i militära aktioner utanför landets gränser, men att den tänker ge sitt fulla stöd till den internationella kampen mot terrorism. [...] Redan innan den pakistanska ledningens möte deklarerade talibanerna

¹⁷ Stensson, Carina. *Bin Ladin styr nätverk av tränade terrorister*. Svenska Dagbladet. 2001-09-14

¹⁸ Ledarsidan. *Solidaritet med Amerika*. Svenska Dagbladet. 2001-09-12

¹⁹ Blomgren, Jan. *Nytt hot mot hårt prövat land*. Svenska Dagbladet. 2001-09-15

att de kommer att attackera de grannländer som hjälper USA. [...] - Om ett grannland tillåter USA att använda dess territorium och luftrum i attacker mot vårt land, skulle de tvinga in oss i ett krig, sade talibanledaren Mohammed Omar i radio.

Talibanerna säger sig stå fast vid sina vänskapliga relationer med grannlandet, men det råder inget tvivel om att meddelandet var riktat mot Pakistan, där det också finns ett inhemskt stöd för den hittills talibanvänliga politik som landet fört.²⁰

Trots ett stort stöd bland den inhemska befolkningen och hot om krig från talibanledaren valde den pakistanska ledningen att ge sitt stöd i kampen mot terrorismen, ett stöd som uppskattades av USA.

Ett citat ur Karin Henrikssons artikel *USA uppmanar världen att välja sida* visar på USA uppskattning till stödet.

Dick Cheney sade att han hoppas att den samarbetsvänliga hållning som Pakistan demonstrerat de senaste dagarna kommer att bestå. Vidare underströk han att även vissa islamiska länder har ett intresse av att utrota terrorismen, tex Egypten där president Hosni Mubarak utsatts för flera attentatshot.²¹

I Nils Horners artikel *Tiotusentals i protester* beskrivs det hur Pakistans befolkning bemötte ledningens beslut. Stödet till USA från Pakistans president uppskattades inte av alla pakistanier då ett tiotusental protesterade mot hans beslut. Protesterna riktades främst mot att USA fick nyttja landets territorium för att anfälla ett muslimskt grannland. Afghanistan är ett land med många talibaner och har en god relation med Pakistan vilket är bakgrunden till dem massiva protesterna.²²

Israel och Palestina är två länder vars försäkran om lojalitet mot USA gynnar dem skriver Cordelia Edvardson i sin artikel *Arafat gav order om eldupphör*.

Denna dag, förklarade Arafat, ”har jag gett order om eldupphör till alla mina säkerhetsstyrkor på alla fronter, i alla städer och byar.

Dessutom instruerade jag dem att visa yttersta återhållsamhet i fall av israeliska aggressioner och attacker”, heter det i Arafats uttalande.²³

Palestiniernas ledare Arafat meddelade USA om deras lojalitet och att alla palestinska resurser står till USA:s förfogande. Arafat och Palestina är redo att bekämpa kriget mot terrorismen som dödar oskyldiga och obehäpnade civila. Samtidigt som detta ägde rum var

²⁰ TT. *Pakistan uppger att landet stöder USA:s kamp*. Svenska Dagbladet. 2001-09-16

²¹ Henriksson, Karin. *USA uppmanar världen att välja sida*. Svenska Dagbladet. 2001-09-17

²² Horner, Nils. *Tiotusentals i protester*. Svenska Dagbladet. 2001-09-22

²³ Edvardson, Cordelia. *Arafat gav order om eldupphör*. Svenska Dagbladet. 2001-09-19

Palestina i krig med Israel men Arafat gav sina styrkor order om eld upphör, efter påtryckningar från USA. Det var ett krav för samarbetet mellan USA och Palestina.²⁴

Det var delade åsikter inom den muslimska världen. Händelserna i Pakistan, Palestina och Israel fick stor uppmärksamhet medan Afghanistan hamnade i skymundan. Israel hade mycket att vinna på ett politiskt plan när man tog USA:s parti. Konflikten mellan Israel och Palestina var en konflikt där USA spelade ut sina kort väl. För Israel var det ett viktigt politiskt ställningstagande för framtiden och konflikten med Palestina. Pakistan, Israel och Palestina tog rätt beslut att stödja USA enligt mig, landet har bättre förutsättningar och ett samarbete innebar att landet undvek amerikanska motattacker. Att delar av befolkningen protesterade berodde förmodligen på att dem ser agerandet ur ett annat perspektiv. USA har genomfört militära operationer och behandlingen av befolkningen i Mellanöstern har givit mer att önska. Politikerna såg det ett steg längre och de negativa konsekvenser det kunde bli av att inte stödja USA.

Direkt efter attacken – Den västerländska världens reaktion

Claes Ryns artikel *Varning för hämndbegäret* berättar om att händelsen inte var oväntad.

Dådet var trots sina fruktansvärda proportioner inte oväntat. Varningstecken har länge hopat sig. På flera håll i världen pyr en djup ovilja mot USA, som hela tiden hotar att flamma upp i fanatisk fientlighet. Experter på terrorism har varnat för skräckinjagande möjligheter, inklusive bruk av biologiska stridsmedel. Skyddsåtgärderna har successivt stramts åt, inte minst i den amerikanska huvudstaden, men det går i ett fritt samhälle i sista hand inte att skydda sig mot blixthat och självmordsdåd.²⁵

Dådet kom överraskande men var inte oväntat enligt många experter. Längre har det funnits en ovilja i delar av världen mot USA. Attacken mot USA var välplanerad och det var ett stort antal civila som omkom. Ett terrordåd men samtidigt början på ett nytt krig. USA:s stöd till Israel och deras engagemang i Mellanösternkonflikterna skapade nya antiamerikaner varför den onda cirkeln spann vidare. De enorma krafter USA besitter kunde ge världen en kraftfull och vårdslös hämnd, beroende på hur Bush valde att gå till väga.²⁶

Ulf Johannisson skriver den 13 september i nyhetsdelen i sin artikel *Ta avstånd från heliga krig*, att vi förstår alla att det inte var alla muslimer och deras religion islam som ligger bakom attacken mot USA. Lika mycket förstår vi att det inte går att slå tillbaka mot alla islamska

²⁴ Edvardson, Cordelia. *Arafat gav order om eldupphör*. Svenska Dagbladet. 2001-09-19

²⁵ Ryn, Claes. *Varning för hämndbegäret*. Svenska Dagbladet. 2001-09-14

²⁶ Ryn, Claes. *Varning för hämndbegäret*. Svenska Dagbladet. 2001-09-14

länder och muslimer. Attacken hade förmodligen inte ägt rum om det inte varit för de islamiska fundamentalister vars högsta önskan var att på ett värdigt sätt offra sina liv åt islam. Viljan att dö för sin tro och hatet mot USA beror på olika faktorer, bland annat att USA ses som demokratin, frihetens och det öppna samhällets försvarare. Inte alla gånger har resultatet blivit det bästa. Saddam Husseins regim straffades och insatser likt denna används av de islamiska ledarna som propaganda för att få med sig en större grupp och bygga upp hatet mot USA.²⁷

Karin Henriksson skriver den 15 september i nyhetsdelen i sin artikel *Oerfaren Bush står inför sitt elddop* att den amerikanske presidenten Bush förklarade krig mot terrorismen och det militära mobiliseringsarbetet var i full gång. Nu fick omvärlden bevittna hur världens mäktigaste man, USA:s president, hanterar situationen. Han hade ingen tidigare erfarenhet av liknande händelser och ställdes verkligen på prov. Bush uppvisade ett språkbruk icke värdigt en president vilket får konsekvenser i hans ledarskap. Motattacken fick inte ta för lång tid om Bush skulle klara sig bra.²⁸

I artikeln *Bushs viktiga ordval: krig istället för terror* av Agneta Lagercrantz är det ett strategiskt bra drag av Bush att förklara attacken mot USA som en krigshandling istället för ett terroristdåd. Bevisningen vid terrordåd är hårdare och måste prövas inför domstol innan några motåtgärder kan vidtas. Vid en krigshandling kan landet agera snabbare och bevisningen är inte lika hård. Bush ville bekämpa terrorismen och dess anhängare. Piloterna som flög de kapade planen var utbildade i USA vilket var ett dilemma eftersom detta kunde tolkas som ett svek av sina landsmän. I Västeuropa fanns en förhoppning att USA gjorde rätt juridisk bedömning: krig eller terrordåd. Att gå en längre väg med tydligare bevisning kan vara den bästa lösningen.²⁹

I *USA uppmanar världen att välja sida* skriver Henriksson att USA ville vinna kriget mot terrorismen, ett förmodligen långvarigt krig och uppmanade andra länder att välja sida. Med politiska, ekonomiska, diplomatiska och militära medel skulle länder som skyddade terrorister straffas. Detta tydliggjorde USA:s vice president Dick Cheney tillsammans med utrikes- och försvarsministrarna Colin Powell och Donald Rumsfeld. Afghanistan var det första landet som krav utfördes på, bland annat att Usama bin Ladin skulle utlämnas.³⁰

²⁷ Johannisson, Ulf. *Ta avstånd från heliga krig*. Svenska dagbladet. 2001-09-13

²⁸ Henriksson, Karin. *Oerfaren Bush står inför sitt elddop*. Svenska dagbladet. 2001-09-15

²⁹ Lagercrantz. *Bushs viktiga ordval: krig istället för terror*. Svenska Dagbladet. 2001-09-15

³⁰ Henriksson, Karin. *USA uppmanar världen att välja sida*. Svenska Dagbladet. 2001-09-17

- När jag sätter igång kommer jag inte att skicka iväg en raket för två miljoner dollar mot något tomt tiodollarstält och träffa en kamel i baken.³¹

Lars Rydlings artikel *President Bush har passerat en retorisk gräns* tar upp hur Bush använde sig utav ett tufft språk som gick över gränsen när han talade om ”korståg”. Kanske använde Bush denna hårda taltaktik för att få med sig de 6 % som inte var för en militär attack. Bush relaterade till Pearl Harbor i några av sina tal där han förklarade att fienden ” har väckt en väldig jätte”.³² Henriksson skriver i artikeln *Wanted: dead or alive* att Bush menar att frihet har sitt pris, och det priset var USA beredda att betala. Han uteslöt inte användning av kärnvapen och gick inte närmare in på vilka militära insatser landet kommer att göra.³³

Mikael Holmström skriver den 16 september i sin artikel *USA och Europa i nya roller* att sedan 1949 skulle USA stabilisera Europas demokratier mot Sovjetunionen, på så vis avskräcka Sovjetunionen för ett angrepp mot deras territorium. Terrordådet mot USA förändrade detta. I modern historia har USA aldrig blivit attackerat på sin egen kontinent, men nu var det ett faktum. En attack mot supermaktens finansiella centrum, skulle detta ena demokratierna i ett globalt krig mot terrorismen undrade många. Ett angrepp mot USA innebar att både Europa och NATO förmodligen sluter upp bakom USA. Attacken utfördes av terrorister och Europas politiker slöt upp bakom USA och var beredda att försvara världen mot terrorismen. För att få med NATO krävdes det att USA begärde deras hjälp i kriget mot terrorn. Ett krig där NATO nödvändigt inte var den bästa lösningen, eftersom terrorister är individer utspridda i hela världen. För USA:s del var det kanske en bättre lösning att genom en allierad som Storbritannien utföra en snabb motattack istället för att blanda in NATO:s samtliga länder och riskera att bli bedömda och få synpunkter.³⁴ Sture Ericson anser att efter detta dåd borde Sverige lägga mindre resurser på militären och lägga mer resurser på att förbättra säkerheten runt det öppna samhället.³⁵ Ryssland som under Kalla kriget förde en kapprustning mot USA var emot terrorism. I *Oron kan föra Ryssland och USA samman* skriver Blomgren att Vladimir Putin länge upplevt en hotbild från terrorister och efter attacken mot USA har dem fått en gemensam fiende – terrorismen. Putin var en av de första som uttryckte sin sorg och sitt stöd till USA, det var början till ett närmare samarbete mellan länderna.³⁶

³¹ Rydning, Lars. *President Bush har passerat en retorisk gräns*. Svenska Dagbladet. 2001-09-18

³² Rydning, Lars. *President Bush har passerat en retorisk gräns*. Svenska Dagbladet. 2001-09-18

³³ Henriksson, Karin. “*Wanted: dead or alive*”. Svenska Dagbladet. 2001-09-18

³⁴ Holmström, Mikael. *USA och Europa i nya roller*. Svenska Dagbladet. 2001-09-16

³⁵ Ericsson, Sture. *Minska militärens budget!*. Svenska Dagbladet. 2001-09-14

³⁶ Blomgren, Jan. *Oron kan föra Ryssland och USA samman*. Svenska Dagbladet. 2001-09-15

Samuel Huntington har skrivit om konflikter mellan olika kultursfärer men detta var inte ett krig mot muslimer eller mellan religioner. Det var ett krig för att skydda demokratin, det öppna samhället. Det finns två statskick att välja mellan: demokrati och diktatur. Demokrati och diktatur har olika tillvägagångssätt för hur samhället ska styras, hur konflikter ska lösas och hur politiska val görs. Diktatorer och terrorister startar krig mot andra och där inräknat demokratier men demokratier startar inte krig mot varandra. Det är detta som skett den 11 september 2001 när en terrorist påbörjat ett krig mot ett demokratiskt land. För terroristen/diktatorn gäller det att uppnå totalseger, förödelse. Demokratin utövar våld för att försvara sig mot angrepp och upprätthålla de demokratiska värderingarna. De försöker i första hand lösa konflikten på ett fredligt sätt för att undvika blodspillan. Kriget som inleddes efter attacken mot World Trade Center är inget nytt krig, det har ägt rum tidigare i historien.³⁷ Björn Körlof skriver att det finns en risk för en alltför kraftfull hämnd från USA. Det demokratiska samhället bygger på förtroende mellan de olika aktörerna i samhällslivet och öppenhet dessa emellan. Det krävs en tillit mellan strukturerna i samhället, för de institutioner som försöker upprätthålla säkerhet och andra grundläggande faktorer för att samhällssystemet ska bäras och samhällets invånare ska känna trygghet.³⁸

Konflikten mellan västvärlden och den muslimska världen som Huntingtons hypotes förutspått belyses med fokus på att det är ett krig för att skydda demokratin. Bush val innan motattacken påbörjats är av yttersta vikt för de demokratiska värderingarna och tilliten från övriga demokratier att USA gjorde rätt för sig. FN, NATO och EU och flera länder däribland Ryssland valde USA:s sida i kampen mot terrorismen. En positiv bild av gemenskap och hjälpsamhet målades upp när västvärlden slöt samman och på det sätt Bush hanterade situationen. Beroende på tolkning kan följande tolkas negativt och positivt när USA framställs som symbolen för frihet och samtidigt varit inblandade i konflikter i Mellanöstern där Irak och Saddam Hussein straffats. En positiv syn på Bush går att urskilja, en bra ledare som betonade att det inte var ett krig mot Islam eller muslimer utan ett krig mot dem som förrått Islam. Det är en negativ framtoning av hur islamistiska fundamentalister använde sig utav USA:s misslyckande som propaganda för att hitta ”soldater” som var beredda att dö för islam.

³⁷ Sidan 2. *Striden gäller demokratin*. Svenska Dagbladet. 2001-09-17

³⁸ Körlof, Björn. *Farliga rop på hämnd!*. Svenska Dagbladet. 2001-09-13

Motattacken – Den muslimska världens reaktion

I tidningen den 20 september i artikeln *Militanta muslimer var för inbördeskrig i Pakistan* av Horner står det att det muslimska rådet i Afghanistan var berett att fatta beslut om bin Ladin ska utlämnas eller inte. Dem religiösa ledarna hade svårt att enas om ett beslut, men den självutnämnde Pakistanska presidenten Musharraf deklarerar att majoriteten av befolkningen står bakom det beslut som tagits.

- Den stora majoriteten stödjer beslutet jag fattat, sade Musharraf [...] Enligt Musharraf är bara en tiondel av befolkningen emot hans beslut. [...] - Pakistans armé kommer att bli föremål för allmänhetens ilska och hat om militärregeringen tillåter amerikanska soldater att angripa vår islamiska granne, sade Sami ul-Haq, ledare för Afghanska Försvarsrådet i Pakistan. [...] Han sade att gruppen kommer att lyda talibanernas maning till jihad, heligt krig, mot USA om landet anfaller Afghanistan.³⁹

Det ska tilläggas att Musharrafs beslut inte offentliggjordes. Horners artikel ger bilden om Pakistan tillåter amerikansk militär att anfälla Afghanistan kommer den pakistanska armén utsättas för allmänhetens hat. Tas beslutet skulle befolkningen stödja talibanerna och jihad (heligt krig). I staden Kabul fick medlemmar av det muslimska rådet ta del av vad talibanledaren Mulla Mohammad Omar hade för åsikt om USA och situationen som de befann sig i.⁴⁰ Fortsatt den 22 september skriver Horner att det var ovisst hur det blev med Usama bin Ladin. USA krävde utlämning och att terroristläger stängdes ner.

Usama bin Ladin bör frivilligt lämna Afghanistan vid lämpligt tillfälle för att ”undvika fortsatt uppståndelse och även framtida misstankar”. Det rekommenderade överraskande de över ettusen muslimska präster som ingår i det islamiska råd som sammankallas för att dryfta den saudiske miljardärens öde.⁴¹

Oväntat var det när det islamska rådet med över ettusen muslimska präster uppmanade Usama att vid lämpligt tillfälle lämna Afghanistan.⁴²

Horner skriver i sin artikel ”*bin Ladin på säkert ställe*” att talibanernas ambassadör i Pakistan uppmanade USA till att förhandla med talibanerna om bin Ladin. Ambassadören, Abdul Salam Zaef, meddelar att dem visste var bin Ladin gömde sig och hade kontroll på den hemliga orten, men ville att USA förhandlade med talibanerna istället för att utföra direkta militära anfall. Bevis på att det är bin Ladin som ligger bakom krävdes för att förhandlingarna skulle accepteras och de militära insatserna vara berättigade. Om inte bevis

³⁹ Horner, Nils. *Militanta muslimer var för inbördeskrig i Pakistan*. Svenska dagbladet. 2001-09-20

⁴⁰ Horner, Nils. *Militanta muslimer var för inbördeskrig i Pakistan*. Svenska dagbladet. 2001-09-20

⁴¹ Horner, Nils. *Råd ber bin Ladin lämna Afghanistan*. Svenska Dagbladet. 2001-09-22

framfördes på ett korrekt sätt kom varje amerikansk attack att ses som en terroristaktion. Amerikanerna tog dessa försök till förhandlingar med en nypa salt och menade att för några dagar sedan visste ingen var Usama bin Ladin befann sig, nu vet man var han finns och har dessutom sänt bud med önskan att bin Ladin frivilligt lämnade Afghanistan. Det stod fortfarande fast att en bevisning krävs från USA:s sida mot bin Ladin. Inga direkta framsteg för USA i jakten på bin Ladin, men goda nyheter för USA när nordalliansen (kamp mellan talibaner och nordalliansen om Afghanistan) vann en strid och tryckte tillbaka talibanerna i västra Afghanistan.⁴³ Holmström nämner i *USA lade fram bevis på bin Ladins skuld* att USA visade upp bevis mot bin Ladin, bevis som den Svenska regeringen fick ta del av och godkände. Precis samma information fick NATO:s medlemsländer ta del av och den godkändes och bevisningen var tillräcklig för att ingripa. Talibanernas acceptans av bevisen var oviss.⁴⁴

Edvardson nämner i sin artikel *Brända dockor irriterar Arafat* att situationen som USA hamnat i försöker Palestina och Israel nyttja till dess fördel. Bush har givit Arafat ett löfte om att stödja en Palestinsk stat och Arafat gjorde allt för att dölja det missnöje som fanns i landet. Dockor brändes och massmöten ägde rum med hyllningar av bin Ladin. Arafats försök att dämpa sympatin för bin Ladin hos den egna befolkningen för att få amerikanernas stöd uppskattades inte av Israel. Arafat är en ”terrorist” som förstör menar premiärministern Ariel Sharon.⁴⁵

Bin Ladin gjorde sitt första framträdande i media för Tv-kanalen al-Jazira från en okänd ort i Afghanistan. Talet riktades till den amerikanska befolkningen och muslimer. Enligt bin Ladin skulle amerikanerna inte känna sig trygga förrän befolkningen i Palestina och Afghanistan var trygga.

- Så länge USA fortsätter med sin policy kommer islams söner att kräva hämnd för förtrycket de lever under, sade Abu Ghaith.⁴⁶

Usama bin Ladin tog inte på sig äran för dådet men visade sitt stöd för de som utfört attacken.

- Gud har välsignat en förtrupp av muslimer för att förstöra USA ... Må Gud välsigna dem och tilldela dem en plats i himlen, sade bin Ladin.

⁴² Horner, Nils. *Råd ber bin Ladin lämna Afghanistan*. Svenska Dagbladet. 2001-09-22

⁴³ Horner, Nils. *”bin Ladin på säkert ställe”*. Svenska Dagbladet. 2001-10-01

⁴⁴ Holmström, Mikael. *USA lade fram bevis på bin Ladins skuld*. Svenska Dagbladet. 2001-10-03

⁴⁵ Edvardson, Cordelia. *Brända dockor irriterar Arafat*. Svenska Dagbladet. 2001-10-14

⁴⁶ Elander, Hedvig. *”USA får uppleva samma sak som vi”*. Svenska Dagbladet. 2001-10-08

- Amerikaner från norr till söder och från öster till väster lever i skräck. Tack vare Gud får Amerika uppleva samma sak som vi fått göra. Vår muslimska nation har tvingats leva med det här i 80 år, sade han.⁴⁷

Citat från Elanders artikel visade ett missnöje och hat mot USA i bin Ladins ord. Att hans nation utsatts för flertalet civila och oskyldiga dödsfall har omvärlden förbisett. Det är en orättvisa i världen och USA pekats inte ut som en bov för sina tidigare aktioner med dödlig utgång.

Medan radikala muslimska demonstranter brände figurer föreställande George W. Bush uppges Pakistans militärledning ha enats om att ställa åtminstone tre flygbaser nära afghanska gränsen till USA:s förfogande för operationer inne i Afghanistan.⁴⁸

Pakistan beslutade att tillåta USA använda deras flygbaser för eventuella insatser i Afghanistan. Horner nämner att trots massiva protester bland befolkningen och bland alla dem flyktingar som vill ta sig in i Pakistan sägs det funnits några av de talibanska ledarna som var på flykt med deras familjer från Afghanistan. Om uppgifterna stämmer var det ett tecken på bristande moral bland talibanerna.

I staden Kandahar har talibanerna ett högkvarter och från detta kvarter uttalade sig den högt uppsatte talibanske ledare Mullah Mohammad Ormar.⁴⁹

-Om amerikanerna ville eliminera terrorism så skulle de dra tillbaka sina styrkor från persiska viken och sätta stopp för sin partiskhet i fråga om Palestina, sade Omar i ett uttalande.⁵⁰

USA och talibanerna kämpade om omvärldens stöd något som tydliggörs i artiklarna enligt mig. Båda sidor ville rättfärdiga sina ageranden. I artikeln *Senaste dygnet* finns ett uttalande från talibanernas högste ledare.

... mulla Mohammad Omar, vädjade på nytt om stöd från världens muslimer. ”Alla ni muslimer i världen, som med egna ögon ser de amerikanska övergreppen mot Afghanistan. Tillåter er tro er att sitta tysta eller stödja Amerika?” sade Omar enligt den afghanska nyhetsbyrå AIP.⁵¹

Det är väldigt tydligt enligt min tolkning av artiklarna att det var USA:s tidigare agerande i Mellanöstern som var en viktig bakgrund till den inträffade händelsen.

⁴⁷ Elander, Hedvig. ”USA får uppleva samma sak som vi”. Svenska Dagbladet. 2001-10-08

⁴⁸ Horner, Nils. USA får använda flygbaser i Pakistan. Svenska Dagbladet. 2001-09-25

⁴⁹ Horner, Nils. USA får använda flygbaser i Pakistan. Svenska Dagbladet. 2001-09-25

⁵⁰ Horner, Nils. USA får använda flygbaser i Pakistan. Svenska Dagbladet. 2001-09-25

⁵¹ *Senaste dygnet*. (Samma uppslag som artikeln *Tre tusen i protest mot kriget* av Hedvig Elander) Svenska Dagbladet. 2001-10-14

Terrororganisationen al-Qaida hotade med nya attacker och det fanns tusentals unga muslimer som var beredda att dö en värdig död. Ett av hoten går det att ta del av i ett videoband skickat till tv-kanalen al-Jazira. Hotet utfördes av al-Qaidas talesman Suleiman Abou-Ghaith.

”Jag har ett meddelande till den islamiska nationen. Det vi nu ser är det korståg som Bush utlovat mot oss. Det är en attack mot hela den muslimska världen och mot islam. Vi för en rättmätig kamp. Den islamiska nationen har lidit i många år. Det palestinska folket har levt under judisk och sionistisk ockupation utan att någon försöker hjälpa dem.”

”USA:s tal om terror är ett trick. USA har i årtal dödat utan att det kallas terrorism. När den islamiska nationen reser sig och tar hämnd kallas det terrorism. Är inte det ett trick? Detta är inte acceptabelt.”

”USA:s intressen finns över hela världen. Varje muslim måste spela sin rätta roll för att försvara sin religion och sin nation. Jihad och kampen är den rätta rollen. De som gjorde vad de gjorde och förstörde USA med sina flygplan gjorde en god gärning. De har flyttat slaget rakt in i Amerikas hjärta. Amerika måste veta att kampen inte lämnar den muslimska nationen förrän Amerika lämnat vårt land. Förrän USA slutar stödja Israel, förrän USA stoppar blockaden mot Irak.”

”Amerika måste inse att stormen av flygplan inte kommer att ta slut och att det finns tusentals unga människor som ser fram emot att dö på samma sätt som amerikaner ser fram emot att leva.”⁵²

Ett citat precis som Omars där talibanerna ville uppmuntra befolkningen och världens muslimer att välja deras sida i kampen. Ett sätt för talibanerna att uttrycka deras ilska mot USA samt att världen blundat för de angrepp som talibanerna utsatts för.

Den muslimska världen framställs återigen med en liten negativ betoning med delade åsikter. Det islamska rådet ville utlämna bin Ladin och Musharraf menar att hans befolkning (Pakistan) var bakom beslutet. Ett beslut som inte offentliggjordes vilket kan peka på en osäkerhet och splittring i den muslimska världen. Delade åsikter är normalt då varje land värnar om sitt bästa. Regeringarna agerar för landets bästa enligt mig och det är en anledning till Israels, Pakistans och Palestinas val att stödja USA. Protester från befolkningen lyfts fram samt hur talibanerna försöker använda situationen för att vinna förtroende och stöd i kampen mot USA. Det är viktigt för talibanerna att precis som USA rättfärdiga attackerna. Talibanerna betonar de tidigare militära operationerna USA genomfört mot Mellanöstern som incidenter världen öppet förbisett. Det är en kamp mellan den onde och den gode där ingen vill ta rollen som den onde.

⁵² Abou-Gheith, Suleiman. Tv-kanalen al-Jazira. I Carlberg, Peter. *Nytt hot från al-Qaida*. Svenska Dagbladet. 2001-10-11

Motattacken – Den västerländska världens reaktion

I Henrikssons artikel *USA berett att sätta in markstridskrafter* kan man läsa att USA och EU inledde ett samarbete mot terrorismen efter dådet, vilket innebar ett utvecklat informationsutbyte, bättre flygsäkerhet och hårdare visumregler.⁵³ Även andra artiklar berör ämnet, Rolf Gustavssons artikel *Enigt EU bakom USA-attack*. Samarbetet mellan USA och EU innebar att samordningen inom EU snabbt kunde förbättras. Det var en nystart för EU och möjlighet att bli en respekterad aktör inom det nya världspolitiska läget.⁵⁴ I Holmströms artikel i *Sverige lovar USA fullt stöd* uttalade sig den då nuvarande statsministern Göran Persson om att stödja USA. ”Alla demokratiska krafter i världen måste bilda en gemensam front mot terrorismen”.⁵⁵ Vad som framgår är att Göran Persson uppmanade världens demokratier att samarbeta. Ett steg i den riktningen inträffar när EU och USA inledde ett samarbete mot terrorismen.

När flygkaparna åkte till Bostons flygplats på morgonen förra tisdagen, var det inte säkert att de visste vilka de andra var, på väg till ett liknande självmordsuppdrag. De enda som visste var förmodligen hjärnan bakom operationen, av USA utpekad som Usama bin Ladin, och några till. Detta gör den nya internationella terrorismen svår att komma åt, anser Magnus Norell, terrorismforskare på Försvarets forskningsinstitut.

- Det är i dag inte så himla lätt. De transnationella nätverken kan bestå av ganska många små grupperingar som håller kontakt, säger Kurt Malmström, biträdande säkerhetspolischef vid Säpo.⁵⁶

Att veta vem fienden är, är inte alltid lätt. Den internationella terrorismen och dess många organisationer är svår att komma åt. Framförallt när möjligheten finns att utbilda och förbereda personer utan medvetenhet om blivande kompanjoners identitet och bakgrund.

Amerikanska utrikesdepartementet har en definition av internationell terrorism som många länder och akademiker sällar sig till: överlagt, politiskt motiverat våld mot mer än ett lands medborgare eller territorium.⁵⁷

Fortsättningsvis påpekar Nilsson i sin artikel att det är problematiskt att definiera den internationella terrorismen. Den palestinska rörelsen Hamas är en organisation som faller in under definitionen, Hamas är uppskattat av många människor. Det beror på att det finns väldigt få, nästan inga, organisationer som ägnar sig åt att endast utföra terroristattacker.

⁵³ Henriksson, Karin. *USA berett att sätta in markstridskrafter*. Svenska Dagbladet. 2001-09-21

⁵⁴ Gustavsson, Rolf. *Enigt EU bakom USA-attack*. Svenska Dagbladet. 2001-09-22

⁵⁵ Holmström, Mikael. *Sverige lovar USA fullt stöd*. Svenska Dagbladet. 2001-09-21

⁵⁶ Nilsson, Sofia. *Svårt att ta reda på vem fienden är*. Svenska Dagbladet. 2001-09-20

⁵⁷ Nilsson, Sofia. *Svårt att ta reda på vem fienden är*. Svenska Dagbladet. 2001-09-20

Hamas är en organisation som utfört våld och attacker, men majoriteten av deras arbete har tillfört något bra för samhället. Genom att driva skolor och sjukhus i ockuperade områden hjälper de utsatta människor. Det är en av anledningarna till att västvärlden inte får fullt stöd av arabstaterna i kriget mot terrorn.⁵⁸ Hamas ger behövande människor ett handtag och det gör allt mer invecklat. En organisation som hjälper utsatta människor i Mellanöstern. När Hamas begår ett terrordåd är det svårt veta huruvida dessa människor föraktar eller stödjer Hamas. Att förakta är enkelt när något hemskt inträffar. Det kan finnas en förståelse för stödet eftersom Hamas kan ha räddat deras liv och/ eller hjälpt dem till ett bättre liv. För mig är det inte uppenbart att dessa människor ska stödja USA i kampen mot terrorn när många terroristorganisationer gjort mer för utsatta i Mellanöstern och arabvärlden. USA har en historia som inte är fläckfri i den muslimska världen, därför tror jag precis som Nilsson att dessa faktorer påverkade att stödet för USA inte var så stort. Eventuellt kunde en motattack anses vara en krigsförklaring från USA sida.

Henriksson skriver om USA:s första steg i motattacken i artikeln *Hundratals flygplan sänds österut*. USA påbörjade Operation Infinite Justice genom att flytta ett hundratal militära flygplan till okänd destination, förmodligen i Mellanöstern. I terrororganisationen al-Qaida ingår ett antal nätverk som finns verksamma i cirka 50-60 länder, organisationerna hålls vid liv av landets eller utländska regeringar. Dem får bistånd för att kunna planera, träna och utföra stora ”händelser”. Terroristerna som utförde attentatet mot USA kan ha befunnit sig i USA i månader eller år innan de blev informerade om att utföra attacken. Om fler attacker mot USA var planerade är osäkert, det finns teorier om att fler attacker var planerade mot USA under september månad. Det står klart att USA var väldigt hemlighetsfulla med vilken information de hade och hur de planerade motattacken. Tydligare var information kring de allierade. Det räckte med bistånd i någon form, att mer eller mindre öppet gå ut och meddela att de valde USA:s sida.⁵⁹

Ryssland är en stor nation med ett förflutet i bland annat Afghanistan, det var under perioden när Ryssland var en del av Sovjetunionen. Blomgren nämner samarbetet mellan USA och Ryssland i sin artikel *Moskva utesluter militärt stöd till USA*. Ryssland och USA har inte alltid stått på samma sida i krig och samarbetet var inte välutvecklat. I frågan om terrorismen står dem på samma sida. Mellan 1979-1989 ockuperades Afghanistan av Sovjetunionen, vilket innebar att Ryssland har värdefull information om Afghanistan. Gamla agenter användes för att få fram nyare och bättre information. Att den ryska militären har

⁵⁸ Nilsson, Sofia. *Svårt att ta reda på vem fienden är*. Svenska Dagbladet. 2001-09-20

⁵⁹ Henriksson, Karin. *Hundratals flygplan sänds österut*. Svenska Dagbladet. 2001-09-20

trupper i bland annat grannlandet Tadjikistan och ett inflyttande i dessa länder var till hjälp för USA. Konflikterna mellan Ryssland och talibanerna, sedan talibanerna hjälpt tjetjenerna i kriget mot Ryssland stärkte viljan att hjälpa USA med underrättelsetjänster. Deras gemensamma mål var att beseгра terrorn. Samarbetet handlar om underrättelser, politisk hjälp och annan hjälp som inte är militärisk, det var Rysslands stöd till USA. Det var endast 29 % av befolkningen i Ryssland som hade förtroende för en militär insats, majoriteten av befolkningen var bakom den andra formen av samarbete. Bakgrunden till att Ryssland inte gav militärt stöd var på grund av deras intressen som landet värnar om, till exempel oljan i Centralasien.⁶⁰ Blomgren tar upp i en annan artikel, *Ryssland sluter upp bakom USA*, att Vladimir Putin gav militärt stöd i Afghanistan. Det ryska stödet var till den Norra alliansen som krigade mot talibanerna. Dessutom mobiliserade Storbritannien sina första trupper i Uzbekistan. Storbritannien var berett att snabbt hjälpa USA i motattacken.⁶¹

Det blev en vedergällning från USA som Ola Bilkgers artikel *USA slog tillbaka mot baser i Afghanistan* handlar om.

Tillsammans med brittiska styrkor slog USA till mot träningsläger, kommunikationscentraler och flygplatser. Attackerna inleddes när mörkret fallit över Afghanistan, strax efter 21.00 på kvällen lokal tid. Angreppen genomfördes via flygattacker och genom kryssningsmissiler avfytrade från örlogsfartyg.

Det är fortfarande oklart hur många som dödats eller skadats vid anfallen, som fortsatte i flera timmar. Enligt den afghanska oppositionen har flera bostadsområden skadats under attacken, och talibanerna lovar nu att ”kämpa till siste andetaget”.

Den andra attacken kom en timme senare. Den riktade sig direkt mot talibanernas ledare mulla Mohammad Omar.⁶²

USA slog till direkt mot talibanerna i ett försök att förstöra deras byggnader och träningsläger för att hindra framfarten hos talibanerna. De slog även till mot den högt uppsatte talibanledaren Omar, som enligt rapporter överlevde attacken. Trots attackerna och en försvagning när byggnaderna förstördes fortsatte talibanerna ge motstånd. Vedergällningen hade börjat och Bushs budskap när USA slog tillbaka mot talibanerna var att världen stod bakom. Ungefär 40 länder gav USA tillåtelse att beträda deras luftrum för militära insatser mot talibanerna/terroristerna som hade kopplingar till attacken. Många länder hjälpte USA på olika sätt i kampen mot terrorismen, det var främst Storbritannien som gav militärt bistånd. Datumet då motattacken inleddes var den 8 oktober.⁶³

⁶⁰ Blomgren, Jan. *Moskva utesluter militärt stöd till USA*. Svenska Dagbladet. 2001-09-22

⁶¹ Blomgren, Jan. *Ryssland sluter upp bakom USA*. Svenska Dagbladet. 2001-09-25

⁶² Bilkger, Ola. *USA slog tillbaka mot baser i Afghanistan*. Svenska Dagbladet. 2001-10-08

⁶³ Bilkger, Ola. *USA slog tillbaka mot baser i Afghanistan*. Svenska Dagbladet. 2001-10-08

Grim Berglund nämner att efter ha inlett motattacken var invånarna i USA rädda för vad som skulle hända dem. En rädsla att terroristerna skulle slå till med biologiska vapen fanns. Oron växte efter fler fall av mjältbrand rapporterades. Mjältbrand som är en dödlig sjukdom för djur och ovanlig hos människor. Sjukdomen smittar knappt mellan människor men efter att flera fall rapporterats växte oron hos befolkningen. USA, Irak och Sovjetunionen har haft (kan fortfarande ha) biologiska vapenprogram och att ett land som Irak, vars fiende är USA, har tillgång till detta var en bidragande faktor till oron.⁶⁴

Det tog cirka en månad innan USA:s slog tillbaka. Bush genomförde inte en snabb respons på attacken utan skapade sakta en genomförbar plan och inväntade stöd från FN och NATO att få använda våld mot de som ligger bakom. Bush fick flertalet länder att stödja Amerika i kampen och anmärkningsvärt var att Ryssland och de gamla Sovjetrepublikerna i Centralasien och några muslimska länder, till exempel Pakistan, stöttade Bush. En faktor till det stora stödet för USA var en tydlig bevisning på att den saudiske miljonären Usama bin Ladin var mannen bakom attacken, att hans militäre chef Mohammed Atef planerat dåden stärkte stödet ytterligare. Bevis som accepterades av talibanerna och EU med flera. Bush var tydlig med att det inte var ett angrepp mot islam eller den afghanska befolkningen utan det var ett angrepp mot terroristerna och terrorism som begått kriminella handlingar. En fredlig lösning på det hela valde talibanregimen att avböja när de inte tillgodo mötte USA krav om utlämning av bin Ladin, vilket gjorde det omöjligt att förhindra en vedergällning.⁶⁵

Göran Persson menade att det var tid för dem demokratiska länderna att samla sina krafter och skydda demokratin. Sverige, EU med flera länder godkände den bevisning USA lade fram mot bin Ladin och förberedelserna för en motattack var i full gång. Till en början var det förvånande läsa att Ryssland valde USA:s sida och erbjöd hjälp. Vid närmare eftertanke och mer läsning blev det uppenbart. Ryska intressen var i farozonen och konflikten med tjetjenerna fanns med i bakgrunden till Rysslands beslut. Tydligt framförs det att det inte är militär hjälp utan mest informationsutbyte. En markering av ryssarna att inte ge USA militär hjälp medan dem hjälpte Norra alliansen. Tecken på att relationen inte är 100 % efter Kalla kriget.

Talibanerna accepterade bevisen men inte utlämningen av bin Ladin. USA:s agerande framställs ur ett positivt perspektiv genom att ge talibanerna chansen till utlämning. En chans de valde att avstå ifrån vilket innebar att de valde krig, vilket ger en negativ bild av talibanerna som inte valde den fredliga vägen. Den nya terrorismen är svår att komma åt och

⁶⁴ Berglund, Grim. *Chockat USA räds bioterror*. Svenska Dagbladet. 2001-10-15

⁶⁵ Sidan 2. *Demokratierna försvarar sig*. Svenska Dagbladet. 2001-10-08

är utspridd i stora delar av världen med olika organisationer. USA hade specifika mål att slå till mot, det var träningsläger, militärbaser och byggnader i Afghanistan. Målet var att stoppa talibanernas framfart och neutralisera deras militära försvar. Attackerna inleddes med kraftiga bombningar av målen. Motattacken var igång och den amerikanska befolkningen kände en växande oro för nya attacker från terroristerna. En oro som växte med fallen av mjältbranden som drabbat USA, en oro som var befogad efter USA:s attacker. Irak var ett land med förutsättningar för att ge igen på USA och den växande oron känns naturlig med tanke på att Irak haft tillgång till kärnvapen och mycket väl kunde ha det kvar. När andra terroriststämplade organisationer som Hamas har ett stort stöd i Mellanöstern ska inte möjligheten uteslutas för en attack. Ett stöd västvärlden kan ha svårt ha förståelse för. En förståelse som kan klarna av den positiva bild som målades upp av Hamas. Organisationen gör mycket positivt för samhället och det är endast en liten del som är negativt, där den positiva delen kan vara övervägande.

3.2 Sydsvenskan

I denna del redovisas den muslimska världens och västvärldens reaktioner direkt efter attacken och under motattacken.

Direkt efter attacken – Den muslimska världens reaktion

I Lasse Sandströms artikel *Ingen arabisk grupp klarar av en sådan attack* berättade Yosri Fouda att han inte trodde någon arabisk eller muslimsk grupp var så välorganiserad att de skulle kunna genomföra en attack som denna. Det krävdes mycket bra information och planering för att kapa fyra till fem stycken flygplan i ett annat land, och slå till mot mål under bestämd tid med kort mellanrum. Innan någon blev anklagad borde en stark bevisning ligga till grund innan den skyldige ställdes inför rätta.⁶⁶

Eva Boss skriver i sin artikel *Folket jublar – ledarna tar avstånd* om reaktionerna i Palestina. Den palestinske ledaren Yassir Arafat fick ta hjälp av polisen för att få kontroll över de scener som utspelade sig på gatorna i landet. Befolkningen dansade av glädje på gatorna i landet samtidigt som Arafat och Israels premiärminister Ariel Sharon tog avstånd ifrån terroristdådet och visade sitt stöd till USA. Enligt källor i Israel hade Usama bin Ladin några veckor innan varnat för attacker mot USA och dess intressen, efter USA:s stöd till Israel i

⁶⁶ Sandström, Lasse. "Ingen arabisk grupp klarar av en sådan attack". Sydsvenskan. 2001-09-12

kampen med Palestina. Den palestinska befolkningen i arabvärlden och Mellanöstern dansade av glädje och hyllade kaparna för attacken mot USA. Den palestinska organisationen DFLP (demokratiska fronten för Palestinas befrielse) tog snabbt på sig dådet för att senare neka dess inblandning och ta avstånd ifrån terrorn.⁶⁷

Israels försvarsminister Benjamin Ben-Eliezer uttalade sig om attacken.

- Hotet från radikala Islam är det centrala hotet för hela den fria världen eftersom dess mål är att förstöra allt som har samband med västvärldens demokratier, sade han.⁶⁸

Ledarna och befolkningen i arabländerna och Mellanöstern verkade inte vara helt eniga. Det var tydligt att ledarna tog avstånd och visade USA sitt stöd. Min åsikt är att befolkningens glädje handlade om något annat än terrorism. Glädjen hade nog sin bakgrund i att se USA lida precis som dem själva fått göra på grund av USA under en längre tid, glädjen var inte kopplad till terrorism.

Min åsikt får stöd i Sandströms artikel *frustration bakom glädjescener*. Mellanösternexperten Jan Hjärpe menade att dessa glädjescener i Mellanöstern kunde förklaras till bakgrund av det hat och frustration som fanns mot USA efter deras insatser i Mellanöstern.⁶⁹ Jörgen Strömberg fortsätter diskussionen om Palestina i sin artikel *Efter USA är palestinierna de stora förlorarna*. Glädjen som befolkningen visade främst i Palestina kan vändas mot dem. Palestina fick omvärldens sympati när Israel slog till hårt, glädjen som befolkningen visade kunde få omvärlden att ändra uppfattning när det verkade som palestinierna stöttade terrorismen.⁷⁰

Det var en tid när många oskyldiga muslimer utsattes för hot och trakasserier i Sverige. Det berodde oftast på okunnighet och brist på empati hos de individer som utfört hotelser och trakasserier.⁷¹ Richard Guston skriver om trakasserier och hot mot muslimer i Frankrike där polisen dessutom hårdbevakade muslimerna.⁷² Det var fel att jaga dessa syndabockar, de hade ingenting med attacken att göra.⁷³

Det finns mer än en USA-politik av Sten Svensson tar upp den politik som bedrevs under Kalla kriget. Det var en bidragande faktor till att den tredje världen är fortsatt underutvecklad. I stora delar av världen har USA under 1900-talet bedrivit sin politik, framförallt i de

⁶⁷ Boss, Eva. *Folket jublar – ledarna tar avstånd*. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁶⁸ Boss, Eva. *Folket jublar – ledarna tar avstånd*. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁶⁹ Sandström, Lasse. *Jan Hjärpe: Frustration bakom glädjescener*. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁷⁰ Strömberg, Jörgen. *Efter USA är palestinierna de stora förlorarna*. Sydsvenskan 2001-09-13

⁷¹ Sidan 2. *Jaga inte syndabockar*. Sydsvenskan. 2001-09-14

⁷² Guston, Richard. *Fransk polis hårdbevakar muslimer*. Sydsvenskan. 2001-09-13

⁷³ Sidan 2. *Stopp för terrorn*. Sydsvenskan. 2001-09-14

muslimska länderna. USA förstod nog inte den muslimska kulturen och världsbilden helt och beslutet att behålla trupper i Saudiarabien kan ligga bakom det hat Usama bin Ladin har mot USA. En supermakt som ofta försökte agera världspolis och huruvida det var en hämnd mot just USA och inte deras statsskick och därmed demokratins värld vet vi inte. Terroristerna ansåg att det var islam och muslimerna som var under attack och har varit så en längre tid.⁷⁴ Svensson belyser en intressant punkt i detta ämne. Att det kan ha varit några få muslimers hat som gjort att de beslutade sig för att genomföra terrordådet, vilket innebär att Huntingtons hypotes kan stämma.

Reaktionerna i Palestina och Israel var, som ovan nämnts, en bild av jublande folk medan ledarna tog avstånd från dådet. Både Palestina och Israel valde att stödja USA. Ett land som däremot inte ställde sig på USA:s sida, var Irak. I artikeln *Irakiska tidningar skyller terroristattackerna på USA* förstår man direkt att Irak inte är positiva till USA. Länderna har en historia med konflikter vilket innebar att relationen var dålig. Saddam Hussein var på talibanernas och terroristernas sida och tänkte inte ge USA något stöd. De irakiska tidningarna framställde USA som ett arrogant land som använde sig av brutal makt. Al-Thawra som var den största tidningen i Irak skrev att den amerikanska befolkningen måste se sanningen. Det var den amerikanska regeringen som bar ansvaret för terrordådet den 11 september.⁷⁵

Det råder ingen tvekan om att det fanns delade åsikter bland befolkningen och ländernas ledare. Ledarna tog tydligt avstånd från terrorismen vilket inte var märkvärdigt. Befolkningens jubel har nog sin grund i att de kände en glädje av att USA drabbades efter allt ont USA gjort mot Mellanöstern. Befolkningen var emot terrorismen och den första glädjen var som när man ser en motståndare få stryk (som i en boxningsmatch).

Det var terrorister som utförde handlingen och oskyldiga muslimer trakasserades och förföljdes på grund av sin religion och härkomst. Det inträffade i Sverige och i Frankrike. Som demokratiska länder tyder detta på att vi inte till fullo respekterade de demokratiska värdegrunderna och många gav sig på helt oskyldiga människor enbart för deras religion. Något som visar att vi inte är bättre än terroristerna som gav sig på oskyldiga människor.

Intressant var hur Israels försvarsminister betonade det negativa med radikal Islam och hur detta kan förstöra samarbetet mellan västvärlden och den muslimska världen. Delar av den muslimska världens ledare var beredda bekämpa terrorn, exakt samma mål som USA vilket framhävde en positiv inställning från den muslimska världens ledare och en negativ bild av radikal Islam. Ledarna möttes av problem och hinder i form av radikal Islam.

⁷⁴ Svensson, Sten. *Det finns mer än en USA-politik*. Sydsvenskan. 2001-09-17

⁷⁵ TT Reuters. *Irakiska tidningar skyller terroristattackerna på USA*. Sydsvenskan. 2001-09-15

Direkt efter attacken – Den västerländska världens reaktion

USA förutspådde aldrig en attack av Pearl Harbor 1941 från Japan, det var en överraskning som tog dem på sängen. Lika överraskande var det den 11 september 2001.

Erik Magnusson skriver om luftfartsmyndigheten FFA som var ansvariga för säkerheten på USA:s flygplatser. FFA hade missat kaparna precis som CIA, FBI och NSA. Hur kunde det ske? Stämmer det att personer och myndigheter fått information men inte tagit den på största allvar? Det var rykten som inte kom att besvaras men det förändrade inte händelsen. Kaparna lyckades med sin uppgift som tog deras liv och många oskyldiga människors liv. Gärningsmännen var döda men terrorismen levde vidare och fick mer uppmärksamhet, kampen mot terrorismen var igång.⁷⁶ De som låg bakom den onda handlingen ville förödmjuka USA och visa på demokratins sårbarhet. De som kan sin historia vet att Japans attack mot Pearl Harbor var början på deras nederlag. De som låg bakom dådet kunde vänta sig samma utgång.⁷⁷ Olle Lönnaeus skriver i sin artikel *USA maktlöst mot nya tidens krig* om USA och terrorism. Den största supermakten USA var chanslös mot attacken, trots en enorm underrättelsetjänst. USA hade visat sig sårbart och träffades mitt i hjärtat. Den värsta terroristattacken hittills fick västvärldens ledare att samlas, en ökad säkerhet och kamp mot terrorn var igång. USA och väst riktade sina misstankar mot Mellanöstern och Usama bin Ladin.⁷⁸

Människovärdet är fundamentalt i den västerländska civilisationen - liksom i de flesta andra civilisationer – och därför blir attacken en attack mot våra innersta värden och mot våra jag. Därav den stora smärtan, även bland alla som inte är direkt berörda av dådet.⁷⁹

Ulf Bjereld skriver om människovärdet och dess betydelse i attacken. Människovärdet är en viktig grund i många civilisationer, det är det definitivt i den västerländska och attacken var inte en maktdemonstration mot USA:s militär och ekonomi. Det var en attack mot människovärdet efter att tusentals mist sina liv i denna onda gärning. Hade attacken skett utan civila offer hade det inte fått samma uppmärksamhet men när andra människor drabbas känner vi sorg och medlidande. Några konsekvenser av händelsen blev ökad säkerhet och en påverkan på det ekonomiska och politiska (militära beslut bland annat). Trots att inget land låg bakom attacken skulle ett land bli drabbat för att det tillåtit terroristerna att träna,

⁷⁶ Magnusson, Erik. *Flygattackerna tog USA med överraskning*. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁷⁷ Sidan 2. 2001-09-11. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁷⁸ Lönnaeus, Olle. *USA maktlöst mot nya tidens krig*. Sydsvenskan. 2001-09-12

⁷⁹ Bjereld, Ulf. *"Attack mot människovärdet"*. Sydsvenskan. 2001-09-13

förberedda och planera attackerna inom sina gränser och var därmed indirekt ansvariga. Landet i fokus var Afghanistan. Varje land borde kontrollera så att terrordåd inte planeras eller andra hemska händelser förekommer inom landets gränser. En uppgift som skulle vara svår att kontrollera fullt ut. Attacken medförde att länder blev mer intresserade av att träda in i varandras territorium för att beskydda sig mot liknande händelser. USA hade länge velat gå in i Afghanistan och få tag på Usama bin Ladin, något som undvikits för att inte skapa någon oro i världen. Nu infann sig den möjligheten. Det fanns en risk att dådet skulle få konsekvensen av ökad främlingsfientlighet vilket kunde vara början på en kamp mellan olika civilisationer. Där väst mot den muslimska världen låg närmast till hands.⁸⁰

Oavsett vad som låg bakom attacken stod Bush inför en svår uppgift. En uppgift han skulle växa med, något som Per T. Ohlsson tar upp i sin artikel *Att växa med uppgiften*. Trots en stor skara av rådgivare runt sig var det Bush som var ansiktet utåt och den som tog besluten. I ett tal samma dag som attacken inträffade talade Göran Persson om att attacken var det största angreppet på det demokratiska öppna samhället, och att hela den demokratiska världen måste stå upp enade mot detta.⁸¹ Sandström skriver i sin artikel *En ny sorts terrorism* att det som inträffat var den första bekantskapen med en ny form av terrorism. Kaparna måste haft pilotutbildning, och de blir allt mer välutbildade och farligare. Det var inget nytt att begå självmord för en god gärning, det började redan (modern tid) med de japanska självmordspiloterna. Självmord var inget som islam uppmuntrade troende muslimer att begå men jihad var något annat.⁸² USA var den största symbolen för frihet och det var något som skulle fortsätta enligt Bush. Det var inte av en slump att USA växte fram och blev världens mäktigaste nation med en öppen demokrati. Nu hade terrorismen slagit till och utnyttjat öppenheten. Tillsammans med andra demokratiska länder påbörjades en gemensam kamp mot terrorn.⁸³

Lennart Pehrsson nämner i sin artikel *USA:s folk sluter upp bakom Bush* att president Bush stöd hade ökat markant. Åttiofyra procent av USA:s befolkning ansåg att presidenten hanterade situationen som uppkommit efter terrordådet på ett föredömligt sätt. Innan attacken var det cirka femtio procent som gav presidenten sitt stöd. Räddningsarbetet fortsatte bland ruinerna och hoppet om att hitta överlevande sjönk för varje dag. Det var en lång process att återuppbygga det som ödelagts och de som mist sina liv var för alltid borta. Åttiofem procent av befolkningen gav sitt stöd till att slå tillbaka med militära medel. En hämndlust och

⁸⁰ Bjereld, Ulf. "Attack mot människovärdet". Sydsvenskan. 2001-09-13

⁸¹ Ohlsson, T. Per. *Att växa med uppgiften*. Sydsvenskan. 2001-09-13

⁸² Sandström, Lasse. *En ny sorts terrorister*. Sydsvenskan. 2001-09-13

irritation fanns bland befolkningen och det riktades kritik mot underrättelsetjänsten för att de inte hade upptäckt hotet tidigare och på så vis kunnat förhindra händelsen.⁸⁴ Lönnaeus skriver att Bush fick stöd av många av världens underrättelsetjänster och innan en militär insats ägde rum skulle talibanerna få ett ultimatum: Lämna ut Usama bin Ladin eller bli bombade.⁸⁵

Norra alliansen, motståndare till talibanerna i Afghanistan, valde USA:s sida.

- Det vi har erbjudit är vårt stöd i en operation mot terroristlägren i Afghanistan, sade Abdullah i en intervju för CNN.⁸⁶

Norra alliansen förde ett inbördeskrig mot talibanerna i Afghanistan, där Abdullah var deras utrikesminister. Deras militära ledare Ahmed Shah Massoud omkom efter en attack av talibanerna och var inställda på att hjälpa USA med flera tusen soldater. ”- Så vi slåss mot världens fiende, med det menar jag Usama bin Ladin, sade Abdullah”.⁸⁷ Norra alliansen hade under en lång tid, sedan 1996, haft en maktkamp med talibanerna och förlorat makten i stora delar av landet. Usama bin Ladin var alltså deras fiende också.⁸⁸ Att utnyttja tillfället och med USA:s hjälp försöka besegra talibanerna och eventuellt återfå förlorad mark var ett tillfälle som Norra alliansen inte kunde avstå. Ett samarbete kunde hjälpa båda att uppnå sina mål.

Världen gick och väntade på USA:s hämnd och Ohlsson skriver om Europa och Irak i sin artikel *Ögonblick för framtiden*. Människor och stater förberedde sig för ett krig mellan terroristerna och USA. Gerhard Schröder, Tysklands förbundskansler, menade att terrordådet var en attack mot den fria världen. Det var en attack mot alla demokratier, alla fria människor, människovärdet och toleransen. Amerika hade hjälpt Europa i sina mörka stunder och nu var det Europas tur att hjälpa Amerika i denna mörka stund. Tillsammans skulle kampen mot terrorn utkämpas och förhoppningsvis vinnas. Saddam Husseins Irak menade att attacken var väntad, eftersom att muslimer under en längre tid behandlats illa och detta var vedergällningen. Att uppnå den perfekta demokratin är svårt och USA liksom andra demokratiska länder har gjort framsteg och förbättrat sin demokrati under 1900- och 2000-talet. Förut har de haft en hård attityd mot muslimer och svarta, vilket kan ha slagit tillbaka.⁸⁹

Människovärdet har betydelse för vår empati. Inget förvånande vid tanken på hur det varit om attacken inte orsakat dödsfall. Vid det scenariot hade man ”rykt på axlarna lite” och gått

⁸³ Sidan 2. *Friheten kommer att segra*. Sydsvenskan. 2001-09-13

⁸⁴ Pehrson, Lennart. *USA:s folk sluter upp bakom Bush*. Sydsvenskan. 2001-09-17

⁸⁵ Lönnaeus, Olle. *Starkt stöd öppnar för hämnd*. Sydsvenskan. 2001-09-14

⁸⁶ TT Reuters. *Talibanmotståndare stöder USA*. Sydsvenskan. 2001-09-17

⁸⁷ TT Reuters. *Talibanmotståndare stöder USA*. Sydsvenskan. 2001-09-17

⁸⁸ TT Reuters. *Talibanmotståndare stöder USA*. Sydsvenskan. 2001-09-17

vidare. När tusentals människor mister livet, framförallt oskyldiga, då reagerar människan på ett annat sätt. Det var terrorister som utförde dådet och det var ett land som skulle få ta smällen när USA hämnades. Afghanistan var ett land i fattigdom som nu även hade ett kraftigt hot över sig. Bakgrunden till hoten är talibanregimen som tagit över stora delar av landet från Norra alliansen och samtidigt bistod talibanregimen terroristerna. Bush var tydlig med att det krävdes en hämndaktion och att han befann sig i en svår situation. Hans hantering av situationen uppskattades och befolkningens stöd ökade för honom. USA ställde ett ultimatum till Afghanistan. De skulle överlämna bin Ladin och därmed undvika ett anfall från USA, vilket dock avböjdes.

Motattacken – Den muslimska världens reaktion

- Ge oss bevis, säger de pakistanier som tvivlar på att det är Usama bin Ladin som ligger bakom terroristattackerna mot USA.⁹⁰

Många demonstrerade mot USA i Pakistans huvudstad Islambad och Rawalpindi. Demonstranterna krävde bevis på att bin Ladin var den skyldige eftersom många var tvivelaktiga. Dessutom ville de genom demonstrationen visa att delar av befolkningen stöttade grannlandet Afghanistan och talibanregimen. Muhammad Waqar Ahmad var en av de som demonstrerade och han menade att en muslim aldrig skulle göra en sådan ond handling. Talibanerna och bin Ladin är muslimer och skulle bevisen visa att de hade begått denna handling har de förrått islam. Kanske hade Pakistans regering information som befolkningen inte tagit del av? Vårt stöd är hos talibanerna och vi tar strid mot amerikanerna så länge inga tydliga bevis mot de skyldiga framförs. Det fanns även en oro för vad som skulle inträffa ifall president Musharraf nekade USA hjälp, det var ett område som Musharraf och andra mer insatta människor kunde bättre. Regeringen måste haft bra anledningar för att stödja USA. Anledningar som vi vardagliga människor inte fick kännedom om menar Ahmad. Pakistan var delat i två, där ena sidan tog ställning för USA medan den andra sidan gav sitt stöd till talibanerna.⁹¹ Den uppfattning jag fick var att demonstranten Ahmad var ute efter att rätt person eller personer skulle ställas till svars för sin handling. Om det bevisligen var så att bin Ladin var den skyldige skulle de godta detta. Det Ahmad och de andra sannolikt krävde med demonstrationen var att en rättvis behandling skulle ske.

⁸⁹ Ohlsson, T. Per. *Ögonblick för framtiden*. Sydsvenskan. 2001-09-16

⁹⁰ Espelund, Görrel. *Pakistanierna kräver bevis av USA*. Sydsvenskan. 2001-09-21

⁹¹ Espelund, Görrel. *Pakistanierna kräver bevis av USA*. Sydsvenskan. 2001-09-21

I artikeln *Pakistan godtar USA:s bevis mot bin Ladin* skrivs det om att Pakistan godkände de bevis som USA lade fram mot Usama bin Ladin. Bevisen var något Pakistan inte gav ut till talibanerna och de anslöt till USA:s sida. Riaz Mohammad Khan talesman för utrikesdepartementet sade följande: - Materialet räcker definitivt för åtal i domstol, sade Khan”.⁹²

Suhail Shahin, vice ambassadör för talibanerna i Pakistan, var av en annan uppfattning. Han menade att inga som helst indikationer på att talibanerna var ovälkomna i landet eller någon bevisning mot Usama bin Ladin nått dem. Shahin fördömer terrorismen och sade att de kunde acceptera en rättegång mot bin Ladin ifall de fick se bevis. Något som USA vägrade ge dem och därmed vägrade gå med på en rättegång. Det var inte bin Ladin USA ville åt utan det var en mer ”Amerika vänlig” regim i Afghanistan menar Shahin.⁹³ Det var fortsatt två läger i Pakistan med olika åsikter, där ledarna godtog bevisen men inte delgav dem till talibanernas ambassadör. I sådana tider används många knep för att vinna folkets förtroende och sanningen var svår att fastställa, om talibanernas ambassadör Shahin fått ta del av informationen eller inte.

Storbritanniens premiärminister Tony Blair ansåg att stödet från Pakistan var viktigt i kampen mot terrorism. Det var viktigt att när talibanregim hade fallit att alla folkgrupper såsom pashtunerna får vara delaktiga i den nya regeringen. Genom att skapa en bred baserad regering med de olika folkgrupperna hoppades västmakterna att de skulle kunna bygga upp ett bättre Afghanistan när eller om man lyckades besegra talibanregimen.⁹⁴

I Islambad var tonerna annorlunda skriver Görel Espelund i *Ilska, sorg och förvåning i Pakistan*. USA hade inga bevis för att det var Usama bin Ladin som låg bakom attacken. En stor grupp av människor gav talibanerna sitt stöd och ansåg att USA agerat fel och utan anledning attackerat Afghanistan. En man i folkgruppen vid namn Ranaahmed menar att talibanerna var starkare än USA. Pakistan hjälpte talibanerna moraliskt och med soldater menar Ranaahmed. Presidenten i Pakistan hade visat sitt stöd för USA men Ranaahmed hoppades att han skulle ändra sig och visa sitt fulla stöd för talibanerna. Han trodde att USA skulle falla samman precis som Sovjetunionen gjorde.⁹⁵

I artikeln *Jag blev alldeles kall när jag hörde om attacken* av Björn Sjö intervjuas Lena Jonson på Utrikespolitiska institutet.

⁹² TT. *Pakistan godtar USA:s bevis mot bin Ladin*. Sydsvenskan. 2001-10-05

⁹³ TT. *Pakistan godtar USA:s bevis mot bin Ladin*. Sydsvenskan. 2001-10-05

⁹⁴ TT. *Blair vill säkra ”fälla” för Afghanistan*. Sydsvenskan. 2001-10-06

- Jag blev alldeles kall när jag hörde om attacken, säger Lena Jonson på Utrikespolitiska institutet. Medan svenska militära bedömare ser USA:s aktion på söndagskvällen som effektiv och logisk, så undrar Lena Jonson vad den ska tjäna till.
- Det finns ju inte så mycket att slå ut, ingen avancerad infrastruktur eller liknande i detta fattiga land.⁹⁶

Jonsson var orolig att de svåra förhållanden socialt, fattigdom, arbetslöshet med mera som kunde uppstå skulle användas av extremister till deras fördel. Det kunde vara ett bra sätt för dem att rekrytera fler människor ifrån den muslimska världen och andra för att fortsätta sitt krig mot USA och dess allierade.⁹⁷ Magnusson skriver i sin artikel *Ökad risk för USA och Storbritannien* att Al-Qaida och fler terroristorganisationer använde den hårt utsatta muslimska befolkningen och propagerade för nya attacker mot Västvärlden. USA och Storbritannien löpte en större risk att bli huvudmål för nya attacker.⁹⁸ Magnussons artikel stärker det som Jonson påpekat som följd av en amerikansk attack.

Usama bin Ladin hade framfört olika budskap om terrordådet mot USA, men det gemensamma var att han menar att den muslimska världen hade blivit illa behandlad av bland annat USA.

Först påstod bin Ladin att Gud slagit till mot USA och han välkomnade terrorn. Sedan påstod han att en av islams förtrupper utfört dåden och bad Gud att välsigna dem som ”förstörde Amerika”. I västvärlden sägs ibland, ofta från vänsterhåll, att terrordåden kan härledas ur påståendet att USA representerar en världskapitalism som påtvingat folk orättvisor och fattigdom. Ingenting av det bin Ladin sade antyder att en sådan tolkning är rimlig. Däremot påstod bin Ladin att den muslimska världen förödmjukats i många år. Idag är världen, sade han, uppdelad i två läger: ”de troende och de otrogna” och i ledningen för de otrogna går USA:s president George W. Bush, som även lyckats göra muslimska länder till ”förrädare”.⁹⁹

Det var dags att behandlingen av den muslimska världen nu skulle förbättras och att de inte längre skulle bli förödmjukade. Usama bin Ladin försökte framställa kriget mot terrorismen som ett krig mellan civilisationer och religioner. Muslimer i Irak och Palestina hade förtryckts på grund av USA som hade tagit kamp mot Saddam Hussein i Irak och stödjer Israel i kampen mot Palestina. Israel ett land som sågs som förrädare av bin Ladin.¹⁰⁰ Jag anser att Bin Ladin sökte en konfrontation mellan islam och kristendom och mellan den muslimska världen och

⁹⁵ Espelund, Görrel. *Ilka, sorg och förvåning i Pakistan*. Sydsvenskan. 2001-10-08

⁹⁶ Sjö, Björn. *Jag blev alldeles kall när jag hörde om attacken*. Sydsvenskan. 2001-10-08

⁹⁷ Sjö, Björn. *Jag blev alldeles kall när jag hörde om attacken*. Sydsvenskan. 2001-10-08

⁹⁸ Magnusson, Erik. *Ökad risk för USA och Storbritannien*. Sydsvenskan. 2001-10-08

⁹⁹ Sidan 2. *I en fanatikens huvud*. Sydsvenskan. 2001-10-09

¹⁰⁰ Sidan 2. *I en fanatikens huvud*. Sydsvenskan. 2001-10-09

västvärlden, där syftet var att muslimerna skulle få upprättelse och behandlas bättre och ges mer makt och en högre position i världen.

Peter Strandberg nämner i sin artikel *Inget jubel i norr när bomberna faller* att en större återhållsamhet drabbade befolkningen. I nordöstra Afghanistan, makten tillhör Norra Alliansen, och bland befolkningen i övriga delar som styrdes av talibanerna fanns det en större återhållsamhet i några städer sedan motattacken och bombningen påbörjats. Åsikterna i nordöstra delarna var blandade. För några år sedan var talibanerna en rörelse med folkets stöd, med tiden blev de mer och mer militärt inriktade. Bin Ladins pengar gjorde dem mer våldsamma vilket medförde ett sänkt förtroende hos delar av befolkningen. Några afghaner i nordöstra delarna ansåg att talibanerna inte var riktiga muslimer och att de vanhedrade religionen genom att döda oskyldiga människor den 11 september. Dessa människor gav västvärlden sitt stöd.¹⁰¹

Det var delade känslor bland muslimerna i Mellanöstern. Pakistan är ett land som belyses mycket och tusentals demonstranter fanns i Islambad och några andra städer i Pakistan. De protesterade mot att deras land valde fel sida i kampen (USA:s sida). Några av demonstranterna hade lite mer insikt och var inne på att den skyldige skulle dömas men först när bevisningen var klar. En bevisningen som godkändes av ledarna i bland annat Pakistan men inte utav folket. Det fanns personer bland demonstranterna som hade förståelse för att regeringen kunde fått bevis som allmänheten inte fick kännedom om därav deras stöd till USA. Det råder delade åsikter i Mellanöstern vilket inte är bra då länderna eller landet kan bli väldigt splittrat i konflikten. Västvärlden var positiva till stödet från Pakistan, men väst fick inget stöd av bin Ladins vän Hussein och Irak. Under tiden fanns det en rädsla för att al-Qaida eller någon annan terroristorganisation skulle slå tillbaka efter att USA inlett kriget mot terrorismen. En oro som jag anser vara i allra högsta grad berättigad vid denna tidpunkt. Motattacken bemöttes med en återhållsamhet bland befolkningen vilket var något överraskande anser jag. Talibanerna hade tidigare haft befolkningens stöd men detta ändrades då talibanerna blev alltmer militärt inriktade och därmed uppdelades folket, där den ena delen tog parti för talibanerna och den andra emot desamma. Återhållsamheten fanns både bland dem som var för och emot talibanregimen.

¹⁰¹ Strandberg, Peter. *Inget jubel i norr när bomberna faller*. Sydsvenskan. 2001-10-12

Motattacken – Den västerländska världens reaktion

I artikeln *Nu vädjar Bush om tålamod i USA* skriven av Lennart Pehrson beskrivs den amerikanska befolkningens reaktion. Bush vädjade om tålamod till den ivriga amerikanska befolkningen som omgående krävde en vedergällning. De skyldiga skulle straffas men hämndaktionen måste planeras och genomföras på ett korrekt sätt. En alltför snabb vedergällning kunde ge oönskade konsekvenser, som till exempel nya terroråd mot USA. För att uppnå målen och slå ut terrorn var USA tvunget att offra soldater i kampen mot terrorn. Något befolkningen måste vara medvetna om samt att det skulle ta tid att vinna kampen mot terrorn.¹⁰² Den amerikanska befolkningen förväntade sig att Bush hämnades samtidigt som många länder fått ett ultimatum ifrån USA. Magnusson skriver i sin artikel *Vän eller fiende – nu ställs ultimatum* om länderna som blivit terroriststämplade. De fick ett ultimatum: Tillåt terrorism och förvänta er militära angrepp eller slut upp bakom oss och försök gripa och föra terrorister inför domstol.¹⁰³

Den 21 september höll Bush ett av de viktigaste tal som en president gjort i den amerikanska historien.

Presidenten vände sig direkt till världens muslimer. Islams förkunnelse är, sade han, ”god och fredlig” och tillade att ”de som gör sig skyldiga till onda handlingar i Allahs namn hädar Allah. [...] ... ”Amerikaner skall inte förvänta sig ett slag, utan ett utdraget fälttåg olikt något vi tidigare har sett.” Målet är att ”förgöra och besegra den globala terrorns nätverk”.¹⁰⁴

I sitt tal riktade sig Bush mot muslimerna, något som dock inte räckte för att övertyga de folkliga opinioner i länder som exempelvis Pakistan. Men Bush var tydlig med att anfallet inte var riktad Islam utan mot terrorn där målet var att neutralisera läger och viktiga personer. Efter Bush tal var det amerikanska folket, hela nationen, enad och beredda på en utdragen kamp för att skydda sig själva och bekämpa terrorismen.¹⁰⁵

Lönnaeus nämner i *Ny terrorvåg fruktas* att EU-länderna stödjer USA i kampen mot terrorn. En enad allians är viktig men det finns en viss oro i leden. Ett alltför våldsamt angrepp mot Afghanistan kan få oönskade konsekvenser vilket den tyske förbundskanslern Gerhard Schröder vill undvika. Det kan påverka den vardagliga människans ekonomi alldeles för mycket vilket skulle vara en katastrof. Gerhard Schröder påpekar att det är viktigt att folk

¹⁰² Pehrson, Lennart. *Nu vädjar Bush om tålamod i USA*. Sydsvenskan. 2001-09-16

¹⁰³ Magnusson, Erik. *Vän eller fiende-nu ställs ultimatum*. Sydsvenskan. 2001-09-16

¹⁰⁴ Sidan 2. *För en stor sak*. Sydsvenskan. 2001-09-22

¹⁰⁵ Sidan 2. *För en stor sak*. Sydsvenskan. 2001-09-22

förstår att det är en kamp mot terrorismen och inte mot en civilisation eller religion.¹⁰⁶ USA får stöd av FN och Storbritannien. Premiärminister Tony Blair nämner i sitt tal i Brighton att det är militära mål och utbildningsläger för terrorister man vill komma åt samt frysa de finansiella tillgångarna. Det är inte civilbefolkningen man vill slå till mot. Blair ger ett krav till talibanerna att ge upp terroristerna eller ge upp sin makt. Uppfylls inte detta kommer det bli ett svar med våld och det är inte USA eller Storbritannien som börjar med våld utan det har redan terroristerna gjort.¹⁰⁷ Blairs tal har likheter med Bushs tal där båda talar om ett krig mot terrorn och inte mot den civila befolkningen eller Islam. Utöver stora organisationer som EU och FN får nu USA även stöd av NATO nämner artikeln *Nato ger sitt stöd*.

Medlemsländerna i NATO stödjer USA och dess allierade med främst information, övervakningsplan och fartyg.¹⁰⁸ Konsekvenser efter att NATO:s medlemsländer valt stödja USA skrivs det om i *Tre miljarder till afghanska flyktingar*. Detta skrämmer många människor och miljontals flyktingar flyr Afghanistan i rädslan för krig.¹⁰⁹ I *Bush: Bomber bara början* skriver Pehrson att det är cirka 40 länder från Europa, Afrika, Asien och Mellanöstern som stödjer USA. De länder som hjälper terroristerna kommer att bekämpas. Bush är noga med att uttrycka sitt stöd för den afghanska befolkningen och för islam. Det är inte ett angrepp mot den muslimska världen utan mot terrorismen och USA kommer sända mat, medicin, sjukvårdsmaterial och andra förnödenheter till den utsatta befolkningen i området. USA vill visa att de är en vän till alla världens muslimer och hyser inget hat mot dem, utan hatet är mot terrorister som missbrukat religionen.¹¹⁰

Den 8 oktober påbörjades motattacken mot Afghanistan där USA:s mål var att förstöra för terroristerna. De ska inte längre vara möjligt för terrorister att använda Afghanistan som bas för terrorattacker. Kraftig bombning av mål i Afghanistan genomfördes av amerikanska och brittiska styrkor med stöd från de allierade. Många länder stod bakom USA i fråga om självförsvar mot terrorismen. De krav som USA ställt på talibanerna hade inte uppfyllts och efter en månad utan framgång i förhandlingar valde USA att slå tillbaka. Den afghanska befolkningen som utsätts bär talibanerna ansvaret för eftersom de vägrat samarbeta. USA har inlett sitt krig mot terrorismen, till försvar för det öppna samhället och demokratin med stöd

¹⁰⁶ Lönnaeus, Olle. *Ny terrorvåg fruktas*. Sydsvenskan. 2001-09-22

¹⁰⁷ Sidan 2. *En tydlig varning*. Sydsvenskan. 2001-09-25

¹⁰⁸ TT. *Nato ger sitt stöd*. Sydsvenskan. 2001-10-05

¹⁰⁹ TT. *Tre miljarder till afghanska flyktingar*. Sydsvenskan. 2001-10-05

¹¹⁰ Pehrson, Lennart. *Bush: Bomber bara början*. Sydsvenskan. 2001-10-08

från stora delar av världen.¹¹¹ Enligt Ronald Rumsfeld fanns det ett viktigt syfte med bombningarna.

- Vårt första mål är att stoppa deras militära möjligheter att försvara sig och därmed kunna störa våra nödsändningar, sa han i ett tal från Pentagon.¹¹²

Denna del av Rumsfelds tal avslöjar att USA kommer att genomföra motattacken i flera etapper med olika mål. Förutom att fånga den utpekade bin Ladin vill man neutralisera terrorismen.

Hur motattacken planerats avslöjar inte tidningarna men några personer som varit med i processen avslöjas i *Männen bakom Bushs utrikespolitik*. Det var Bush och hans rådgivare som låg bakom den utrikespolitik och de politiska val som gjordes i samband med terrorattacken den 11 september. Det antas att vicepresidenten Dick Cheney har haft ett stort inflytande i beslutet. Även försvarsminister Donald Rumsfeld har varit en av beslutsfattarna, samtidigt som Rumsfeld haft en maktkamp med utrikesminister Colin Powell. De står dock bakom Bush i hans beslutstagande trots att det rådde delade meningar dem emellan.¹¹³ Enligt Marcos Cantera Carlomagno artikel "*Ett krig utan givna regler*" uttrycker Bush det som ett krig mellan de goda och de onda. Där de islamiska terroristerna och indirekt en del av den muslimska världen blir de onda och de goda är de som försvarar världen mot terrorismen.¹¹⁴ Det är dock inte utan problem och motgångar som Bush för en kamp mot terrorismen, något som nämns i *Ett annorlunda krig byggt på en osäker koalition* av Lönnaeus. USA och alliansen sätts under hårdare prov när dödssiffran stiger. 56 muslimska länder är bakom USA men för många civila offer kan få dem att ändra sig. USA menar att det är militära mål som blir bombade och att de försöker minimera antalet oskyldiga muslimska offer.¹¹⁵ När det blir civila offer och siffran stiger så anser jag det vara naturligt att det kommer motgångar när delar av folket kan tappa förtroende för den kamp som förs mot terrorismen. Rädslan växer för att det kan ske nya terroristattacker. En rädsla som ökar när flera fall av mjältbrand upptäcks och oron för biologiska terroristattacker smyger sig in. Något det går att ta del av i artikeln *Två fall av mjältbrand driver upp terrorskräcken* och Pehrsons artikel *Mjältbrandsfall spär på oron för bioterrorism*. Mjältbrand har upptäckts i USA, än så länge

¹¹¹ Sidan 2. *Ett försvarskrig*. Sydsvenskan. 2001-10-08

¹¹² Thorsson, Håkan. *Västalliansen bombade militära mål*. Sydsvenskan. 2001-10-08

¹¹³ TT. *Männen bakom Bushs utrikespolitik*. Sydsvenskan. 2001-10-08

¹¹⁴ Cantera Carlomagno, Marcos. "*Ett krig utan givna regler*". Sydsvenskan. 2001-10-09

¹¹⁵ Lönnaeus, Olle. *Ett annorlunda krig byggt på en osäker koalition*. Sydsvenskan. 2001-10-13

bara några enstaka fall. Rädslan för ett biologiskt terrordåd växer bland befolkningen.¹¹⁶ Attackerna mot Afghanistan gör att oron känns mer befogad från befolkningen. Fallen av mjältbrand ökar och oron växer bland amerikanerna men FBI tror snart att man kan utesluta bioterrorismen och placera in det under fliken brottsutredning.¹¹⁷

Insatsen USA genomförde framställs ur en positiv synvinkel i artiklarna och inte som en attack mot Islam och muslimerna, utan som en attack mot terrorismen. En kamp där USA har EU, FN, Nato och stora delar av världen på sin sida. Bush är noga med att uttrycka sitt stöd för Islam och den afghanska befolkningen genom att sända mat och andra nödvändigheter under krigets gång.

¹¹⁶ TT. *Två fall av mjältbrand driver upp terrorskräcken*. Sydsvenskan. 2001-10-09

¹¹⁷ Pehrson, Lennart. *Mjältbrandsfall spär på oron för bioterrorism*. Sydsvenskan. 2001-10-11

4. Avslutande diskussion

4.1 Direkt efter attacken – Den muslimska världens reaktion

I Sydsvenskan och Svenska Dagbladet beskrivs reaktionerna i den muslimska världen som blandade efter attacken. Delar av befolkningen jublade och stora glädjescener utspelades på gatorna. Bakgrunden till denna glädjen tror jag främst beror på USA:s tidigare inblandning i Mellanöstern. Där den muslimska befolkningen har fått lida och troligtvis har inte USA genomfört alla operationer i Mellanöstern fläckfritt. Min slutsats stärks av Sandströms artikel *frustration bakom glädjescener* och av Alms undersökning som visar på att det funnits ett stort hat framförallt i Irak mot USA.

Värt att reflektera kring är att ingen av tidningarna har fokus på Afghanistan. Sydsvenskan har fokus på Israel och Palestina medan Svenska Dagbladet fokuserar på Pakistan och till viss del även Palestina. I Palestina och Israel tog Arafat och Sharon avstånd från det inträffade och stöttade USA. Befolkningen var inte eniga och helt bakom beslutet men för ländernas bästa agerade Arafat och Sharon. Båda fick stöd av USA och gynnades av ett samarbete, vilket gjorde att ledarnas beslut blev lättare att ta. I Pakistan var det på ungefär samma sätt, befolkningen stöttade talibanerna men ledningen gav sitt stöd till USA. Stödet uppskattades givetvis av USA och förmodligen förstod ledarna i dem muslimska delarna vilka negativa konsekvenser det kunde bli för befolkningen och landet ifall dem stöttade terrorismen. För Palestina och Israel levde förmodligen tron och hoppet om att vara god vän med USA skulle leda till framtida fördelar i kampen mellan Israel och Palestina

Muslimerna runt om i världen förföljdes och trakasserades något som Guston tar upp i sin artikel och detta är nämnvärt. Några enstaka muslimer genomförde en attack mot USA och det medförde att västvärldens bild på muslimer blev negativa och i brist på kunskap och förståelse valde många västlänningar att behandla andra helt oskyldiga muslimer illa. En kränkning av den fria människan och dess värde något som USA och dess demokrati är en symbol för.

Mycket handlar om andra länder i Mellanöstern och Afghanistan hamnar i skymundan. Bilden av den muslimska världen är splittrad där ledarna och befolkningen stödjer två olika läger. Det är Irak och dess ledare Saddam Hussein som inte stödjer USA, utan där framförs en

mycket negativ bild av USA. Ett perspektiv och den första slutsatsen på den muslimska världens reaktion är som Svensson nämner i sin artikel *det finns mer än en USA-politik*, dem terrorister som genomförde dådet tillsammans med andra terrorister rättfärdigar sitt agerande och hänvisar till alla tidigare händelser där USA varit inblandat, med negativa konsekvenser för befolkningen och den muslimska världen. Det är inte utan anledning som detta hat har växt fram och den muslimska glädjen av att se USA bli attackerat är inte en glädje för att många civila dör utan en glädje av att någon äntligen slår tillbaka efter all dålig behandling av USA i Mellanöstern. Det andra perspektivet och slutsatsen på den muslimska världens reaktion beskriver Israels försvarsminister Benjamin Ben-Eliezer bra. Hans uttalande om att hotet från den radikala Islam är det centrala hotet för den fria världen och världens demokratier avslöjar om ett missnöje bland muslimerna och att en del anser att deras religion missbrukas av dem som vill förstöra.

4.2 Direkt efter attacken – Den västerländska världens reaktion

Attacken kom som en chock för de flesta i världen. Aldrig tidigare har USA blivit attackerat rakt i hjärtat. Under flera tiotal år har hatet växt mot USA och deras utrikespolitik. Tar man det i beaktande kom inte attacken helt oväntat trots dess fruktansvärda konsekvenser. Precis som Ryn (Svenska Dagbladet) skriver om i sin artikel *Varning för hämndbegäret*. En liknelse kan göras med attacken mot Pearl Harbor 1941 när ingen förväntade sig att japansk militär och självmordspiloter skulle slå till mot den amerikanska flottan, skillnaden är enligt mig att denna gång slog terrorister till mot USA och dess statsskick demokratin. Terroristerna ville visa att även i en demokrati är den fria människan sårbar. Det var även ett sätt för den muslimska världen att hämnas på västvärlden efter tiotal år av ofördelaktig behandling.

Reaktionerna i västvärlden var enade och man slöt upp bakom USA i denna tragedi. Sydsvenskan lägger mycket fokus på människovärdet Bjereld i *attack mot människovärdet* delar min åsikt att händelsen får en större negativ effekt och medmänniskan känner ett större medlidande när så många civila människor dör. Hade det varit en attack utan civila offer hade det förmodligen inte blivit så uppmärksammat. Men denna gång fick flera tusentals oskyldiga sätta sitt liv till vilket gör händelsen än mer tragisk. Människovärdet är av stor betydelse i demokratin och västvärlden och attacken ska ses som ett angrepp mot den fria människan och demokratin och inte enbart som en attack mot USA:s ekonomi och militär. De slutsatser och åsikter jag har stöds av andra undersökningar där Dixon beskrev det som en attack mot den fria medborgaren i USA. Huntington har varnat för en kamp mellan civilisationerna, den

muslimska och västvärlden, och att detta skulle inträffa. Delvis kan man påstå att hans teori nu har slagit in beroende på vilket perspektiv man väljer att se det utifrån. I tidningarna tas Huntington upp och andra artiklar kan ses utifrån ett perspektiv med en kamp mellan demokrati (fria människan) och diktatur (terroristernas ledare) samt mellan den muslimska världen och västvärlden.

Sydsvenskan har ett litet fokus på Afghanistan och den Norra Alliansen som under flera år fört en kamp mot talibanerna. Talibanerna som fått stöd av Usama bin Ladin. I och med attacken har USA äntligen fått ett tillfälle och en bra anledning att gå in i Afghanistan och jaga bin Ladin. Vilket man velat göra under en längre tid. Norra Alliansen får stöd och kommer påverkas positivt i kampen om att erövra makten i Afghanistan igen från talibanerna. Även om terroristerna och dagens terrorism är utspridd och det inte är något land som ligger bakom attacken så kommer USA att bestraffa Afghanistan, där terroristerna bland annat tränat och planerat terroristattacker.

Svenska Dagbladet lägger större vikt vid USA och västvärldens relation. Där USA tidigare fungerat som en stabilisator för Europas demokratier medan det nu blir ombytta roller och Europa får ge sin hand till USA: USA och Ryssland har länge varit fiender men denna händelse förde länderna närmare vilket kan anses naturligt av den anledningen att båda ville bekämpa terrorn.

Gemensamt för båda tidningarna är att de menar att den amerikanske presidenten George Bush stod inför en väldigt svår uppgift. En uppgift han hanterade på ett föredömligt sätt vilket medförde att han blev mycket omtyckt. Bush gjorde många strategiska och lyckade val och efter en sådan händelse kunde hans presidentskap tagit två riktningar – blivit en ren katastrof eller som det nu blev en form av succé. Hade det inte varit för hans lyckade tillvägagångssätt och hjälp av rådgivare i kampen hade det nog inte varit många som stöttat Bush. Det är en slutsats jag drar med stöd av Daalder och Lindsay undersökning¹¹⁸ som nämner att Bush blev en av tidernas mest populära presidenter.

Det är tydligt att västvärlden framför sitt stöd till USA och framhävs av tidningarna som en mer enad och stark enhet i kampen mot terrorn. Till skillnad från de splittringar som beskrevs bland ledare och befolkning i den muslimska världen.

¹¹⁸ Daalder, Ivo H. & Lindsay, James M. *America unbound – the bush revolution in foreign policy*. 2003

4.3 Motattacken – Den muslimska världens reaktion

Det var fortsatt delade åsikter i den muslimska världen, men logiskt och med all rätt krävde den muslimska världen bevis på vem som låg bakom attacken. Utan bevisning och USA skulle genomföra en attack så skulle muslimerna hämnas och en ond cirkel vara igång. För mig är det en självklarhet att det krävs bevis innan en attack genomförs. Jag har full förståelse för hur den muslimska världen och Afghanistan i synnerhet skulle känna sig hotade och felaktigt behandlade om en attack ägt rum utan anledning. I den muslimska världen och främst i Pakistan, Israel och Palestina som Svenska Dagbladet lade fokus på framgick det att det var delade åsikter i länderna och den muslimska världen. Den uppfattning jag får är att många av ländernas högsta ledare förstår och vill bekämpa terrorn medan ett fåtal och stora delar av befolkningen vill beskydda sina muslimska vänner i grannlandet. Med tanke på relationerna mellan USA och den muslimska världen är det förståeligt att det finns de som vill hjälpa sina muslimska vänner. Det framgår aldrig riktigt tydligt om talibanerna accepterar USA:s bevis mot Usama bin Ladin och accepterar deras krav på utlämning. Svenska Dagbladets skribent Holmström nämner detta i *USA lade fram bevis på bin Ladins skuld* och min slutsats är att det rådde en stor ovisshet var bin Ladin befann sig och huruvida talibanerna accepterade bevisningen. Men det fanns de som visste var han gömde sig. Talibanerna och självaste bin Ladin spelade in och eftersände videoinslag där de bland annat hyllar männen som genomförde attacken och samtidigt påpekar att det var på tiden att detta skedde efter allt lidande den muslimska världen fått utstå. Genom propaganda av detta slag och nya hot om attacker försökte terroristerna och talibanerna få fler muslimer att välja deras sida men även få västvärlden och övriga världens stöd i kampen. Uttalanden kan tolkas som ett krig mellan den muslimska världen och västvärlden som pågått under flera tiotal år och som nu uppmärksammas, precis som Huntington förutspår.

I Sydsvenskan är tongångarna liknande. Delade åsikter om vems sida man ska ta i kampen och bin Ladin uttalar sig om att den muslimska världen förtjänar en bättre behandling. Skillnaden mellan Sydsvenskan och Svenska Dagbladet är att Sydsvenskan i sina artiklar lyfter fram den lokala befolkningens åsikter i Pakistan, mest genom Ahmad. Ahmad som menar att befolkningen kräver bevis. Detta är ett perspektiv som Svenska Dagbladet saknar. Precis som några artiklar i Sydsvenskan tar upp (*Sjö, jag blev alldeles kall när jag hörde om attacken* och *Magnusson ökad risk för USA*) är sannolikheten att terroristerna kan utnyttja situationen när USA attackerar ett redan väldigt fattigt Afghanistan och kan använda det som

propaganda för att rekrytera fler och samtidigt kommer terroristerna inte ge upp utan utföra nya attacker.

4.4 Motattacken – Den västerländska världens reaktion

Många länder slöt upp bakom USA i kampen mot terrorismen, även organisationer som EU och NATO var på USA:s sida. Organisationer där västvärlden styr vilket gör att deras val att stödja USA inte är anmärkningsvärt. Den största skillnaden mellan Sydsvenskan och Svenska Dagbladet är att Sydsvenskan har mer fokus på Ryssland och USA och Svenska Dagbladet mer på hur Bush agerade.

Situationen för Bush var svår. Befolkningen var ivrig och ville omgående se en hämndaktion, medan Bush hade ansvar att fatta rätt beslut och slå till mot de skyldiga med så få civila offer som möjligt. Bush klarade situationen bra och försökte i många tal visa sitt stöd för den muslimska befolkningen och hänvisade till Koranen att de skyldiga hädar Allah genom sina onda handlingar. Genom att skicka hjälp och förnödenheter försökte Bush få med sig den Afghanska och muslimska befolkningen. Bush försökte precis som talibanerna gjort genom propaganda få med sig världen och visa på att det är de som handlar rätt i detta fall. Oavsett hur stort stöd Bush får av västvärlden eller av befolkningen i den muslimska världen är det en viktig faktor som kommer påverka varje människa och dess sympati. Mängden civila offer är av stor betydelse och på vilket sätt den civila befolkningen behandlas för hur omvärldens sympatier kom att se ut. Majoriteten av västvärlden var positiva till president Bushs agerande.

Det mest anmärkningsvärda enligt Sydsvenskan, var samarbetet mellan Ryssland och USA. Två länder med en inte helt oproblematisk historia. Båda nationerna ville besegra terrorn vilket sammanförde länderna till viss del. Ryssland hjälpte USA med information men aldrig militärt vilket visar på att deras relation var ansträngd. Utifrån Huntingtons hypotes går det att tänka långt utanför banorna (enligt mig) och komma fram till slutsatsen, att de västerländska länderna ställer upp för varandra i krig mot andra civilisationer oavsett tidigare konflikter. En slutsats vars sannolikhet kan ifrågasättas. Jag tror att båda nationerna såg en möjlighet att hjälpa varandra mot en gemensam fiende.

För oss i västvärlden kan det vara svårt att förstå hur den muslimska befolkningen kan stödja terroristorganisationer i deras kamp. Efter att ha läst några artiklar och fått lite mer insikt i organisationer som Hamas kan jag se två sidor av myntet. Det är väldigt få organisationer som endast sysslar med terror utan majoriteten av organisationernas arbete

fokuserar på sjukvård och annan form av hjälp till utsatta områden i Mellanöstern. En del organisationer gör goda handlingar för samhället vilket är en anledning till det stöd de får. Den uppfattning varje individ skapar om organisationerna är en uppfattning utifrån egna erfarenheter och möten med dessa organisationer, därför kan olika individer få olika uppfattning om samma organisation.

Att USA:s vedergällning fick både positiva och negativa konsekvenser skriver både Sydsvenskan och Svenska Dagbladet om. Det var början på en långvarig kamp där många civila omkom. Västvärlden lever i rädslan av att nya terroristattacker ska inträffa, en rädsla som växte och oron för biologiska terroristattacker ökade också. Oron för nya terroristattacker lever kvar än idag.

4.5 Hur tydligt syns tidningarnas politiska ståndpunkt i artiklarna?

Genom den uppmärksamhet tidningarna gav händelsen innebar det att World Trade Center hade en viktig plats i deras agenda. Valet av artiklar påverkade vad läsarna hade åsikter om och till viss del deras ställningstagande. Genom sina val har tidningarna ett stort inflytande på läsarna och deras tolkning av händelsen. På grund av all uppmärksamhet påverkas läsaren omedvetet att se denna händelse som väldigt viktig. Båda tidningarna väljer att uppmärksamma händelsen mycket och det är intressant att se att dem i sina artiklar inte har exakt samma fokus, då jag tycker mig kunna se skillnader. Objektet (terrorstödet mot World Trade Center) är detsamma men det är olika delar i egenskaperna av objektet, till exempel olika fokus i reaktionerna i västvärlden, tidningarna har sitt största fokus på.

Mina två hypoteser i början var att Svenska Dagbladet kommer ha en USA-vänligare inriktning än Sydsvenskan på ledarsidorna samt att urvalet av nyheter påverkas av den politiska ställningen även om valda nyheter innehåll har opolitisk tendens.

Båda tidningarna tycker jag har ett mer USA vänligt perspektiv på ledarsidorna och där var det inga större skillnader. I nyhetsdelen tycker jag det finns skillnader. Sydsvenskan med en oberoende liberal ståndpunkt har i många artiklar ett perspektiv där individens åsikt framförs samt den fria människan och människovärdet. Utgår man ifrån dagordningsteorin kan Sydsvenskan välja artiklar att publicera och med ett perspektiv som framför deras oberoende liberala ståndpunkt där individens frihet belyses. Denna tendens finns inte i varje artikel och Sydsvenskan är bra på att belysa individer från båda sidorna i kampen. Svenska Dagbladet belyser USA, ledare och större organisationer mer. Det är inte på samma individ nivå där befolkningen lyfts fram som i Sydsvenskan. Svenska Dagbladet anser jag har fler artiklar som

belyser USA ur ett positivt perspektiv precis som i Stenfeldts undersökning där Guillou ansåg att Svenska Dagbladet vara löjligt amerikavänlig.

Sammanfattningsvis går de politiska ståndpunkterna att urskilja i några val av artiklar men det är inte en tendens som dominerar. Det finns inga politiska budskap i nyhetsdelen utan bakgrunden till val av artiklar har påverkats till viss del av det tidningarna vill belysa. Båda tidningarna ger bilden av en mer enad västvärld och en splittrad muslimsk värld (grundar sig i de splittrade åsikterna).

Sverige har ofta ett neutralt utgångsläge i krig men detta är inget vanligt krig. Sverige och den svenska befolkningen står bakom USA och ansluter till kampen mot terrorismen. Sveriges dåvarande statsminister Göran Persson visar tydligt sitt stöd och uppmanar andra demokratier att bilda en gemensam styrka för att besegra terrorn. Det framgår tydligt vilken hållning Sverige tar i detta. Min uppfattning är att Sverige allt som oftast gett sitt stöd till USA eller andra länder när tragedier som terroråd inträffar. Sverige är ett demokratiskt land och utifrån Perssons uttalande har det en betydande roll eftersom Sverige som demokrati har ungefär samma värderingar och syn på den fria människan och styret av landet. Att vår kultur och uppfostran är snarlika tror jag med är en bidragande anledning till stödet för USA. Tidningarna har en positivare bild av USA och oftast i svensk massmedia och historieböcker framförs USA som det mäktiga och fria landet i väst. Vilket medför att svenska befolkningen redan har en positivare bild av USA jämfört med den muslimska världen där det mestadels är kaos, splittringar mellan ledare och befolkning som framförs i tidningarna och massmedia. Sydsvenskans oberoende liberala ställning är för den fria människan som har bättre förutsättningar i en demokrati vilket medför att Sydsvenskan är mer USA vänliga. En faktor som jag tror är viktig för den svenska befolkningen, den fria människan och hur den oskyldiga individen drabbas vilket ger vår sympati till USA och dess befolkning.

Källor och litteratur

5.1 Källor

Svenska Dagbladet perioden 2001-09-12 till 2001-10-31

Sydsvenskan perioden 2001-09-12 till 2001-10-31

5.2 Litteratur

Alm, Martin (2009). *Katastrofhotet före och efter – USA och 11 september*. I Karlsson, Klas-Göran & Zander, Ulf (red.). *Katastrofernas århundrade – historiska och verkningshistoriska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB

Barbosa da Silva, António (1996). *Analys av texter*. i Svensson, Per – Gunnar & Starrin, Bengt (red.). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur AB

Daalder, Ivo H & Lindsay, James M. (2003). *America unbound – the bush revolution in foreign policy*. New Jersey: John Wiley & sons, Inc.

Dahlgren, Stellan & Florén, Anders (1996). *Fråga det förflutna – En introduktion till modern historieforskning*. Lund: Studentlitteratur AB

Huntington, P. Samuel. Övers. Katarina Sjöwall Trodden (2005). *Civilisationernas kamp: mot en ny världsordning*. Stockholm: Atlantis

Karlsson, Klas-Göran (2010). *Europeiska möten med historien – Historiekulturella perspektiv på andra världskriget, förintelsen och den kommunistiska terrorn*. Stockholm: Atlantis AB

Mc Combs, Maxwell. *The agenda-setting role of the mass media in the shaping of public opinion*. University of Texas at Austin. Hämtad 2014-05-18 på http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/mccombs01.pdf

Stenfeldt, Johan (2013). *Dystopiernas seger – Totalitarism som orienteringspunkt i efterkrigstidens svenska idédebatt*. Agerings bokförlag

Svenska Dagbladet. (2007) *Välkommen till SvD – du också*. Hämtad 2014-04-19 på http://www.svd.se/special/svd_info/valkommen-till-svd-information-och-kontaktadresser_275057.svd

Sydsvenskan (2009). *Oberoende liberal*. Hämtad 2014-04-19 på <http://www.sydsvenskan.se/opinion/oberoende-liberal/>